

**Uchwała Nr / /2021
Rady Powiatu Rzeszowskiego
z dnia ... marca 2021r.**

**w sprawie przyjęcia „Powiatowego Programu Systemu i Rozwoju Pieczy Zastępczej
w Powiecie Rzeszowskim na lata 2021-2023”**

Działając na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a) i 4), art. 12 pkt 11) ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2020r. poz. 920) oraz art. 183 ust 6 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020r. poz. 821 z późn. zm.)

**Rada Powiatu Rzeszowskiego
uchwala co następuje:**

§ 1.

Przyjmuje się „Powiatowy Program Systemu i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Rzeszowskim na lata 2021-2023” w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Rzeszowskiego oraz Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Sprawdzono pod względem
formalno-prawnym
mgr Tomasz Filip
radca prawny

***Powiatowy program
systemu i rozwoju pieczy zastępczej
w Powiecie Rzeszowskim
na lata 2021 – 2023.***

Spis treści

WPROWADZENIE.....	3
ROZDZIAŁ I POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W RZESZOWIE JAKO REALIZATOR ZADAŃ Z ZAKRESU RODZINNEJ I INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	5
ROZDZIAŁ II DIAGNOZA SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE RZESZOWSKIM	11
ROZDZIAŁ III KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE RZESZOWSKIM.....	39
ROZDZIAŁ IV HARMNOGRAM I LIMITY NA LATA 2021 – 2023.....	47
ROZDZIAŁ V EWALUACJA I MONITORING REALIZOWANYCH DZIAŁAŃ.....	52
ZAKOŃCZENIE	54

WPROWADZENIE

Powiatowy program systemu i rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021 – 2023 stanowi kontynuację działań podejmowanych w poprzednich programach oraz służy usystematyzowaniu i ukierunkowaniu pracy, ustaleniu priorytetów i zakresu działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Rzeszowskim. Zadania programu mogą ulegać zmianom lub uzupełnieniom w zależności od bieżących potrzeb i aktualnej sytuacji społecznej.

Prezentując system pieczy zastępczej w Powiecie Rzeszowskim należy uwzględnić zarówno formę rodzinną, jak i instytucjonalną. W myśl *ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* nadrzędnym jej zadaniem jest udzielanie pomocy i wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wobec dzieci, a także stworzenie im warunków do godnego życia.

W niniejszym programie uwzględniono zagadnienia odnoszące się zarówno do dotychczasowych doświadczeń, jak i planowanych działań, które zostaną podjęte w ramach powiatowej polityki prorodzinnej.

Program został przygotowany przede wszystkim w oparciu o diagnozę rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie Powiatu Rzeszowskiego w latach 2018 – 2020 oraz o aktualne potrzeby wynikające z konieczności umieszczania dzieci poza rodzinami biologicznymi. Przy opracowaniu niniejszego dokumentu wykorzystano m.in. sprawozdania z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, informacje własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie oraz informacje pozyskane z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Rzeszowskiego.

W programie zostały wskazane kierunki rozwoju systemu pieczy zastępczej w Powiecie Rzeszowskim, a także sprecyzowane priorytety działań w tym obszarze. Zwrócono uwagę na zakres zadań podejmowanych w pieczy zastępczej zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jak i potrzeby Powiatu Rzeszowskiego w tym zakresie.

Opracowanie i realizacja Powiatowego Programu na trzy kolejne lata, ma na celu usprawnienie zadań nałożonych przez ustawodawcę, dlatego też sformułowano harmonogram i limity na lata 2021 – 2023 oraz określono cel główny wraz z celami szczegółowymi. Działania podejmowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie, jak i przez Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej zostały uporządkowane ze względu na

kierunki, terminy ich realizacji, oraz osoby/instytucje odpowiedzialne za ich realizację. W harmonogramie określono również sposoby realizacji działań.

Niniejszy program swoimi założeniami wpisuje się w Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 – 2026, której celem jest: ***Koordinacja i integracja działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych na terenie Powiatu Rzeszowskiego***, a celem strategicznym w obszarze pieczy zastępczej jest: ***Rozwój interdyscyplinarnych i spójnych działań w zakresie wspierania dziecka i rodziny***.

Przedstawiony program wychodzi naprzeciw oczekiwaniom i potrzebom Powiatu Rzeszowskiego w zakresie rozwoju systemu pieczy zastępczej, jak i wspierania rodziny w prawidłowym jej funkcjonowaniu.

ROZDZIAŁ I

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W RZESZOWIE JAKO REALIZATOR ZADAŃ Z ZAKRESU RODZINNEJ I INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ

Zadania z zakresu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie.

W imieniu Starosty Rzeszowskiego na mocy Zarządzenia nr II/13/2011 z dnia 15.09.2011 r. działania z obszaru rodzinnej pieczy zastępczej realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie.

W ramach zadań ustawowych w zakresie systemu pieczy zastępczej został powołany Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Zgodnie z art. 76 *Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka;
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;

- zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
- organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
- współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, centrum usług społecznych, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
- prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;
- przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w **art. 42 warunki powierzenia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka** ust. 7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
- przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;

- organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka mogą liczyć na wsparcie i pomoc wyznaczonego przez organizatora, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, którego zadania również zostały określone w *Ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* w art. 77. Należą do nich m.in.:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- przygotowanie, we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku;
- pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
- przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie prowadzi ponadto rejestr danych dotyczących osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka.

Zgodnie z art. 132 ustawy Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, jako Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonej im funkcji oraz jakości

wykonywanej pracy, w konsultacji w szczególności z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz asystentem rodziny pracującym z rodziną biologiczną dziecka. Pierwszej oceny rodziny zastępczej albo prowadzącego rodzinny dom dziecka dokonuje się nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka. Kolejna ocena jest dokonywana po upływie roku od dokonania pierwszej oceny, a następnie nie rzadziej niż co 3 lata. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje także oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka w celu:

- ustalania aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka;
- analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną;
- modyfikowania planu pomocy dziecku;
- monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie;
- oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb;
- oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59), przepisów o działalności leczniczej lub o pomocy społecznej.

Zgodnie z art.130 organizator rodzinnej pieczy zastępczej oceny sytuacji dziecka dokonuje na posiedzeniu z udziałem:

- odpowiednio rodziną zastępczą albo prowadzącym rodzinny dom dziecka;
- pedagogiem;
- psychologiem;
- właściwym asystentem rodziny;
- przedstawicielem ośrodka adopcyjnego;
- koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej;
- rodzicami dziecka, z wyjątkiem rodziców pozbawionych władzy rodzicielskiej.

Do udziału w posiedzeniu w sprawie sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej mogą być zapraszani w szczególności przedstawiciele: sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, właściwego powiatowego centrum pomocy rodzinie, ośrodka pomocy społecznej,

Policji, ochrony zdrowia, instytucji oświatowych, organizacji społecznych statutowo zajmujących się problematyką rodziny i dziecka, osoby bliskie dziecku.

Zgodnie z art.131 Ocena sytuacji dziecka powinna być przeprowadzana w miarę potrzeb, jednak w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy. Po dokonaniu oceny sytuacji dziecka organizator rodzinnej pieczy zastępczej formułuje na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazuje ją do właściwego sądu.

Wspieranie systemu instytucjonalnych form pomocy dziecku i rodzinie jest to kolejne działanie podejmowane przez PCPR w Rzeszowie, które realizowane jest przez Zespół ds. świadczeń pieczy zastępczej. Do zadań własnych powiatu zgodnie z art. 180 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej również w placówkach opiekuńczo - wychowawczych. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje powyższe zadanie poprzez:

- wspieranie funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu tj. Domu dla Dzieci i Młodzieży „Przystań” w Tyczynie, Domu dla Dzieci i Młodzieży „Nadzieja” w Łące oraz Domu Opatrzności dla Dzieci i Młodzieży w Łące
- kierowanie dzieci do instytucjonalnej pieczy zastępczej na podstawie postanowienia sądu do placówek funkcjonujących na terenie powiatu, gromadzenie stosownej dokumentacji
- w przypadku braku miejsc w placówkach na terenie powiatu, zapewnienie miejsca dzieciom w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza powiatem. Stosownie do § 2 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej, jeżeli powiat nie może skierować dziecka do placówki opiekuńczo-wychowawczej z powodu braku miejsca na jego terenie, zwraca się do innego powiatu z wnioskiem o skierowanie dziecka do odpowiedniej placówki opiekuńczo-wychowawczej.
- zawieranie i realizacja porozumień odnośnie pokrywania wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych powiatów
- przekazywanie środków finansowych na utrzymanie dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

- udział w zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka pochodzącego z terenu powiatu rzeszowskiego umieszczonego w placówce opiekuńczo- wychowawczej, zarówno na terenie powiatu jak i w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów
- współpraca ze środowiskiem lokalnym, gminami, sądami, instytucjami, stowarzyszeniami w ramach pomocy rodzinom, z których dzieci zostały umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej.
- organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą poprzez wspieranie procesu usamodzielnienia, pomoc w przygotowaniu i realizacja indywidualnych planów usamodzielnienia wychowanków. Przyznawanie pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie oraz pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia osobom opuszczającym pieczę zastępczą (w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

ROZDZIAŁ II

DIAGNOZA SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE RZESZOWSKIM

Podstawowym założeniem *Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* jest zadbanie o dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, a także zapewnienie im atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia. Ustawa zakłada objęcie wsparciem rodziny, która jest miejscem wyjątkowym dla każdego jego członka, a zwłaszcza dziecka.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców biologicznych. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym. W pieczy zastępczej dziecko przygotowywane jest do: godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, a także do nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych. Założeniem pieczy jest zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – rekreacyjnych.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w formie:

- 1) *rodzinnej;*
- 2) *instytucjonalnej.*

1) Rodzinna pieczę zastępcza:

- ***Rodziny zastępcze spokrewnione***

Rodzinę zastępczą spokrewnioną tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Poniższe tabele przedstawiają liczbę rodzin zastępczych spokrewnionych oraz liczbę umieszczonych w nich dzieci w latach 2018 – 2020.

Tab.1 Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych.

Rok	Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych
2018 r.	43
2019 r.	39
2020 r.	34

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 2 Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych.

Rok	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych
2018 r.	49
2019 r.	44
2020 r.	38

Źródło: Opracowanie własne.

- **Rodziny zastępcze niezawodowe**

Rodzinę zastępczą niezawodową tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący dalszymi krewnymi dziecka lub osobami niespokrewnionymi. W przypadku rodziny zastępczej niezawodowej co najmniej jedna osoba tworząca tę rodzinę musi posiadać stałe źródło dochodów. Poniższe tabele wykazują liczbę rodzin zastępczych niezawodowych oraz liczbę umieszczonych w nich dzieci w latach 2018 – 2020.

Tab. 3 Liczba rodzin zastępczych niezawodowych.

Rok	Liczba rodzin zastępczych niezawodowe
2018 r.	20
2019 r.	19
2020 r.	21

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 4 Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych niezawodowych.

Rok	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych niezawodowych
2018 r.	30
2019 r.	29
2020 r.	33

Źródło: Opracowanie własne.

- **Rodziny zastępcze zawodowe**

Rodzinę zastępczą zawodową tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Starosta powiatu zawiera z taką rodziną umowę o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej. Rodzina zastępcza zawodowa może mieć charakter rodziny specjalistycznej lub pogotowania rodzinnej. Osoby tworzące rodzinę zastępczą zawodową są obowiązane do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji, w szczególności przez udział w szkoleniach. PCPR w Rzeszowie oferuje szereg szkoleń i spotkań umożliwiających zwiększanie wiedzy i kompetencji opiekuńczo – wychowawczych u rodziców zastępczych. W poniższych tabelach przedstawiona została liczba rodzin zastępczych zawodowych oraz liczba umieszczonych w nich dzieci w latach 2018 – 2020.

Tab. 5 Liczba rodzin zastępczych zawodowych.

Rok	Liczba rodzin zastępczych zawodowe
2018 r.	2
2019 r.	2
2020 r.	1

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 6 Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych zawodowych.

Rok	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych zawodowych
2018 r.	5
2019 r.	5
2020 r.	2

Źródło: Opracowanie własne.

- **Rodzinne domy dziecka**

Rodzinny dom dziecka tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej. Prowadzący rodzinny dom dziecka są obowiązani do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji, w szczególności przez udział w szkoleniach. PCPR w Rzeszowie oferuje szereg szkoleń i spotkań umożliwiających zwiększanie wiedzy i kompetencji opiekuńczo – wychowawczych u rodziców zastępczych. Poniższe tabele przedstawiają liczbę rodzinnych domów dziecka oraz liczbę umieszczonych w nich dzieci w latach 2018 – 2020.

Tab. 7 Liczba rodzinnych domów dziecka.

Rok	Liczba rodzinnych domów dziecka
2018 r.	1
2019 r.	1
2020 r.	2

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 8 Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnych domach dziecka.

Rok	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnych domach dziecka
2018 r.	5
2019 r.	5
2020 r.	11

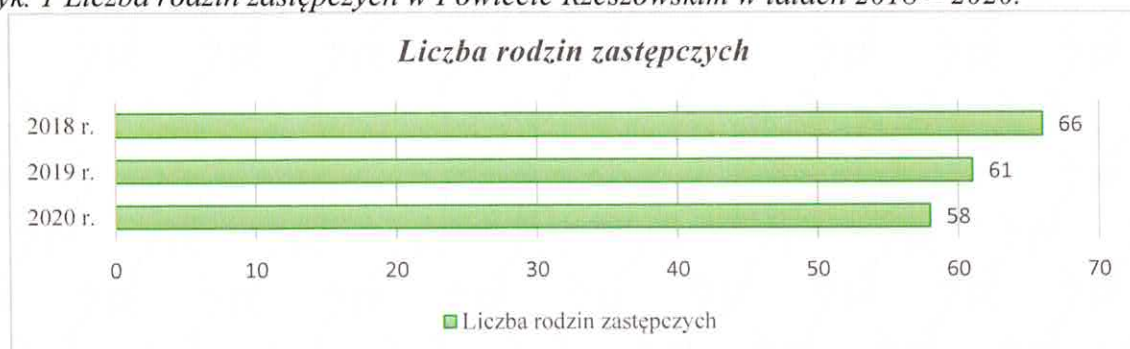
Źródło: Opracowanie własne.

Dynamika zmian w proporcjach form rodzinnej pieczy zastępczej zaprezentowana została na poniższych wykresach.

Niżej przedstawiony wykres prezentuje ogólną liczbę rodzin zastępczych, z którymi Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie współpracował na przełomie 2018 – 2020 r.

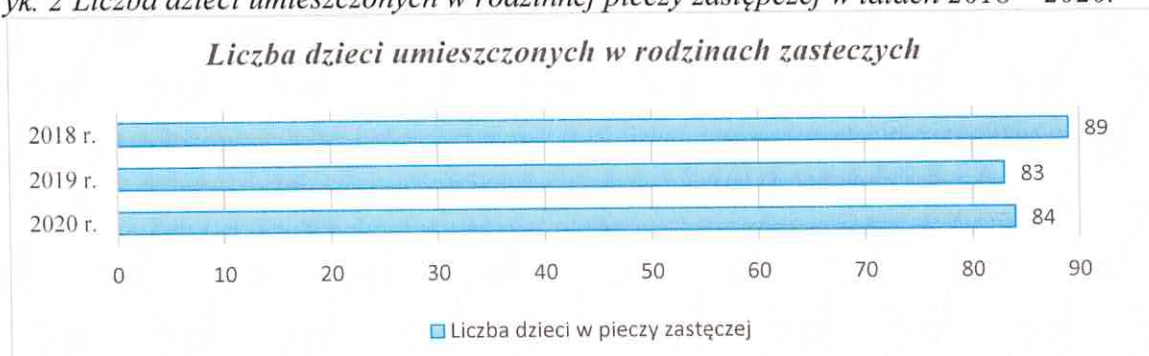
Wyk. 1 Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Rzeszowskim w latach 2018 – 2020.

Źródło: Opracowanie własne.

Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Rzeszowskim w latach 2018 – 2020 przedstawia się następująco: w 2018 r. PCPR w Rzeszowie współpracował z 66 rodzinami zastępczymi, 2019 r. z 61 rodzinami. Natomiast w 2020 r. w Powiecie Rzeszowskim było 58 rodzin zastępczych. W latach 2018 – 2020 można zauważyć, że liczba rodzin zastępczych ma tendencję spadkową.

Wyk. 2 Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018 – 2020.

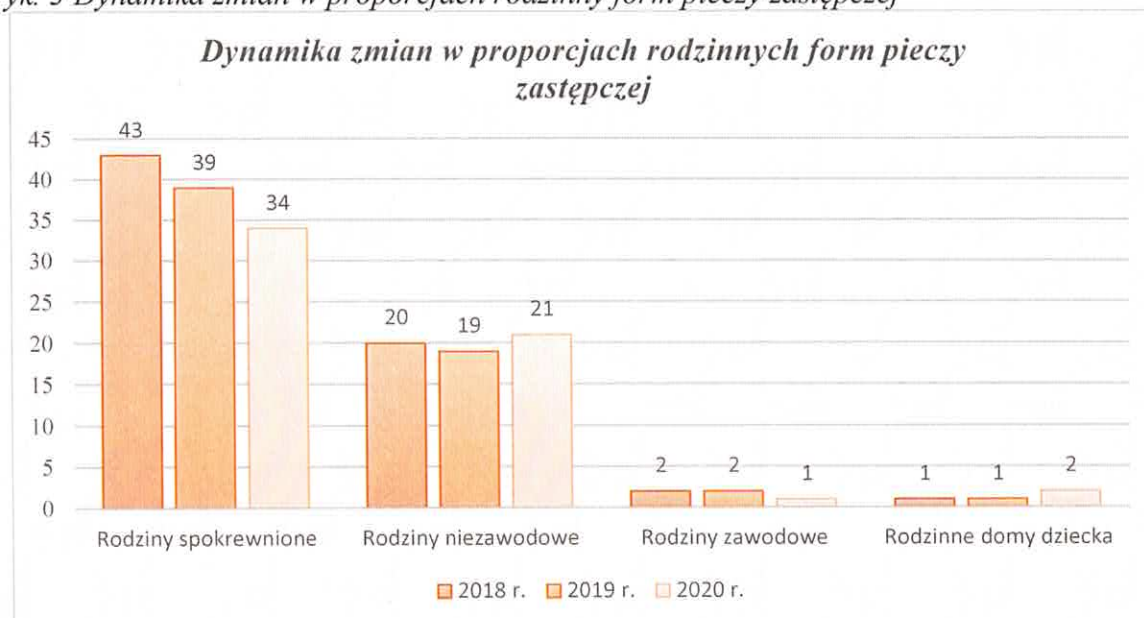
Źródło: Opracowanie własne.

Liczba dzieci umieszczony w rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Rzeszowskim utrzymuje się na względnie stałym poziomie (powyżej 80 dzieci). W 2018 r. w rodzinach zastępczych umieszczonych było 89 dzieci, z kolei w 2019 r. 83 dzieci. Natomiast w 2020 r. w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 84 dzieci. Z analizy powyższych wykresów można

zauważyć, że pomimo spadku liczby rodzin zastępczych, liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej utrzymuje się wciąż na relatywnie wysokim poziomie.

Wyk. 3 Dynamika zmian w proporcjach rodzinnych form pieczy zastępczej

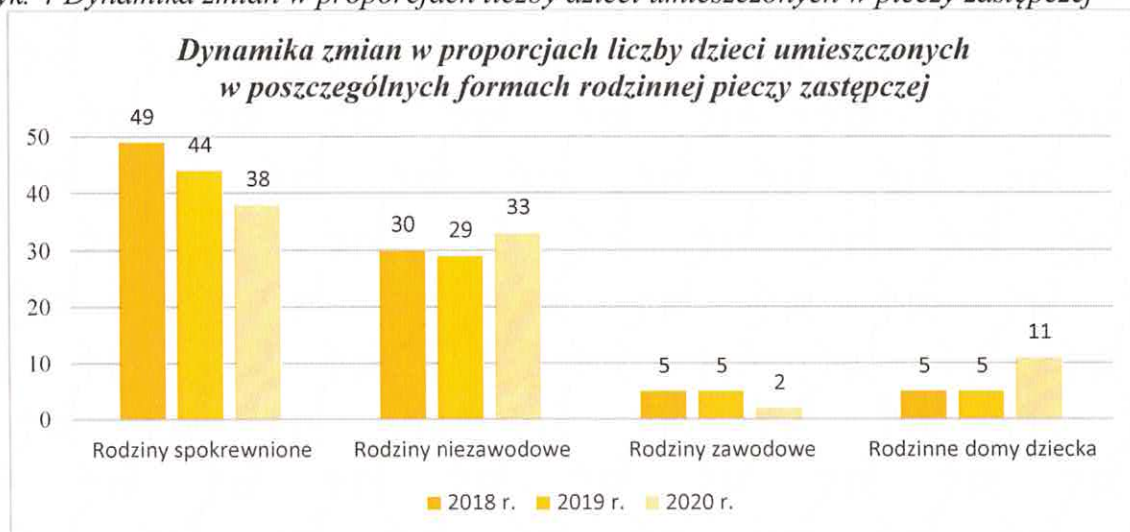
Źródło: Opracowanie własne.

W analizowanym okresie daje się zauważyć, że wśród rodzinnych form pieczy zastępczej dominują spokrewnione rodziny, choć ich liczba z roku na rok stale maleje. W przypadku rodzin niezawodowych ich liczba w badanym okresie oscyluje w granicach 20, najwięcej rodzin niezawodowych było w 2020 r. (21 rodzin). W 2020 r. w wyniku przekształcenia rodziny zastępczej zawodowej w rodzinny dom dziecka zmianie uległa również liczba tych form rodzinnej pieczy zastępczej.

Kolejny wykres przedstawia dynamikę zmian liczby dzieci umieszczonych w poszczególnych formach pieczy zastępczej w latach 2018 – 2020.

Wyk. 4 Dynamika zmian w proporcjach liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Źródło: Opracowanie własne.

W badanym okresie daje się zauważyć, że wśród liczby dzieci w poszczególnych formach rodzinnej pieczy zastępczej dominuje liczba dzieci w spokrewnionych rodzinach, choć ich liczba z roku na rok stale maleje, a w 2020 r. jest porównywalna z liczbą dzieci w niezawodowych rodzinach zastępczych. W przypadku niezawodowych rodzin liczba umieszczonych dzieci w badanym okresie oscyluje w granicach 30 dzieci. W 2020 r. można zaobserwować gwałtowny wzrost liczby dzieci w rodzinnych domach dziecka (11) oraz spadek liczby dzieci w rodzinach zawodowych (2).

Poniższa tabela przedstawia przyczyny umieszczeń dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w okresie od 2018r. do 2020 r.

Tab. 9 Przyczyny umieszczeń dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.

Przyczyny umieszczeń dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej			
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Sieroctwo	11	8	6
Pólsieroctwo	5	6	5
Uzależnienie rodziców	38	38	36
Przemoc w rodzinie	2	1	0
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	3	3	7
Niepełnosprawność rodzica	7	6	5
Długotrwała lub ciężka choroba rodzica	2	2	5
Pobyt za granicą	3	3	2
Inne	18	16	18

Źródło: Opracowanie własne.

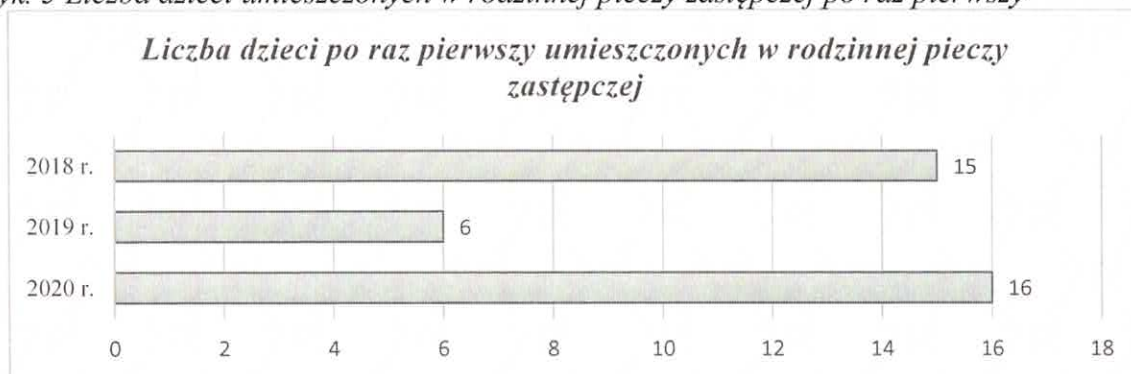
W analizowanym okresie daje się zauważyć, że najczęstszym powodem umieszczeń dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej było uzależnienie rodziców biologicznych, obserwuje się znaczącą przewagę tej przyczyny we wszystkich latach. Kolejnymi najliczniej wymienianymi

przyczynami w 2018 r. i 2019 r. były: sieroctwo, niepełnosprawność rodzica i półsieroctwo. Do najczęstszych przyczyn umieszczania dzieci w 2020 r. zalicza się również: bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz sieroctwo.

Kolejny wykres przedstawia analizę liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2018 – 2020.

Wyk. 5 Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej po raz pierwszy

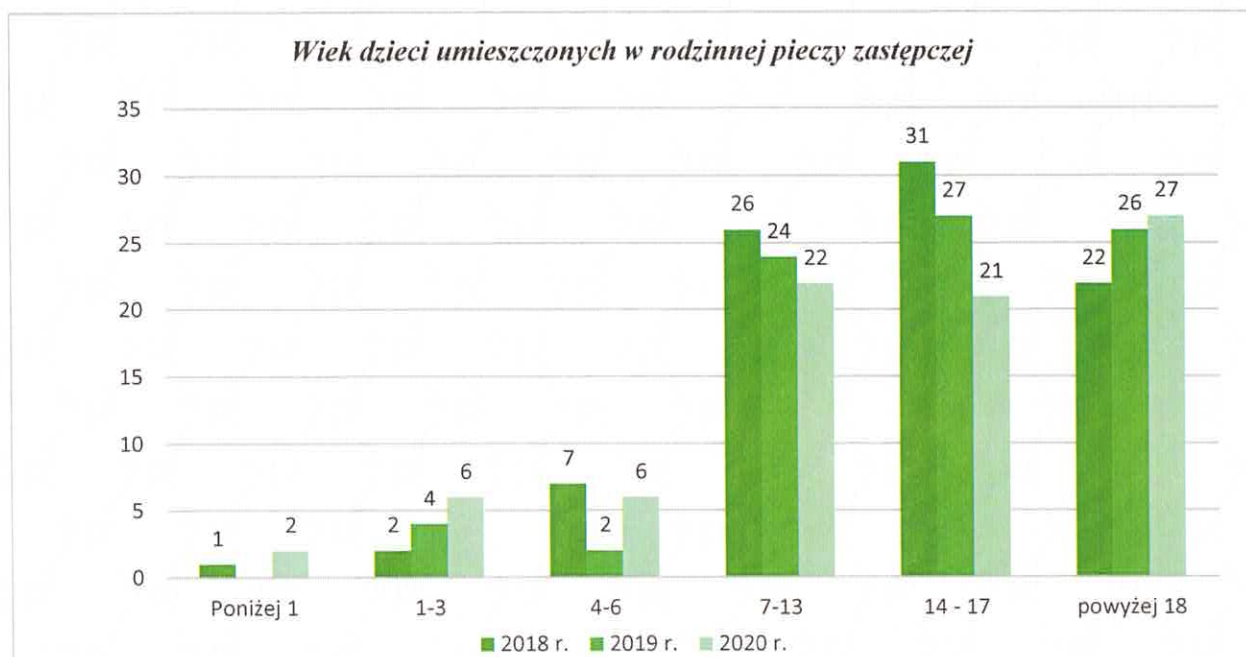
Źródło: Opracowanie własne.

Poddając analizie liczbę dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w poszczególnych latach należy zaobserwować, że w 2018 r. umieszczono 15 dzieci, po czym w 2019 r. liczba umieszczeń spadła do 6 dzieci, w kolejnym roku liczba ta gwałtownie wzrosła do 16 umieszczeń.

Kolejny wykres przedstawia wiek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej na przełomie 2018 – 2020 r.

Wyk. 6 Wiek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.

Źródło: Opracowanie własne.

Z zebranych danych wynika, że w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu rzeszowskiego w okresie 2018 – 2020 spośród ogółu umieszczonych dzieci przeważały te, które ukończyły 7 lat. W 2018 r. najliczniejsza grupa wiekowa dzieci to od 14 – 17 roku życia, podobnie jak w przypadku 2019 r. W każdej grupie wiekowej wskazanej na powyższym wykresie w analizowanych okresach liczba dzieci utrzymywała się na relatywnie zbliżonych poziomach.

Kwalifikacja kandydatów na rodziny zastępcze

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie w myśl ustawy przeprowadza kwalifikację kandydatów na rodziny zastępcze. Poniższy wykres prezentuje liczbę przeprowadzonych kwalifikacji w latach 2018 – 2020.

Tab. 10 Liczba kwalifikacji kandydatów na rodziny zastępcze.

Kwalifikacja kandydatów na rodziny zastępcze			
Rok	Liczba kwalifikacji		
2018 r.	9	zakwalifikowani	6
		niezakwalifikowani	0
		rezygnacja kandydatów	3
2019 r.	6	zakwalifikowani	4
		niezakwalifikowani	1
		rezygnacja kandydatów	1
2020 r.	5 (3 kwalifikacje kontynuowane w 2021 r.)	zakwalifikowani	0
		niezakwalifikowani	1
		rezygnacja kandydatów	1

Źródło: Opracowanie własne.

Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej na przełomie 2018 – 2020 r. odbywało się na bieżąco zgodnie ze złożonymi wnioskami. W 2018 r. wpłynęło 13 wniosków osób i rodzin z prośbą o zakwalifikowanie. Dokonano i zakończono 6 kwalifikacji, 3 osoby zrezygnowały, a 4 kwalifikacje zakończono w 2019 r. W okresie 2019 r. wpłynęło 6 wniosków osób i rodzin z prośbą o zakwalifikowanie. Dokonano i zakończono 4 kwalifikacje, 1 osoba zrezygnowała i 1 nie uzyskała kwalifikacji. W okresie 2020 r. wpłynęło 5 wniosków osób i rodzin z prośbą o zakwalifikowanie. 3 kwalifikacje kontynuowane są w 2021 r., 1 osoba zrezygnowała i 1 nie uzyskała kwalifikacji. Kwalifikacji dokonywali pracownicy PCPR Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej oraz psycholog zatrudniony w ramach umowy zlecenia, dla potrzeb kwalifikacji sporządzono analizy sytuacji rodzinnej, osobistej i materialnej kandydatów, opinie psychologiczne, opinie pedagogiczne oraz wizytacje w miejscu zamieszkania kandydatów.

Szkolenia oraz poradnictwo specjalistyczne

PCPR w Rzeszowie oferuje szereg szkoleń i spotkań umożliwiających zwiększanie wiedzy i kompetencji opiekunów – wychowawczych rodziców zastępczych, jak również przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu. Poniższy wykres przedstawia liczbę oraz tematykę szkoleń zorganizowanych na przełomie 2018 – 2020 r.

Tab. 11 Szkolenia zorganizowane dla rodziców zastępczych.

Szkolenia i spotkania organizowane przez PCPR w Rzeszowie dla rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka		
2018 r.	2019 r.	2020 r.
1. Szkolenie „Jak pomóc dziecku w skutecznym i efektywnym uczeniu się”	1. „Stres i wypalenie zawodowe”	–
2. Szkolenie „Zakres odpowiedzialności prawnej nieletnich oraz zagrożenie cyberprzemocą”.	2. „Dialog motywujący w radzeniu sobie z trudnościami wychowawczymi”	–
3. Szkolenie „Cyfrowy świat – nowa rzeczywistość”	3. „Profilaktyka uzależnień cyfrowych”	–
4. Szkolenie „Jak rozmawiać z dziećmi i młodzieżą o seksie”.	–	–

Źródło: Opracowanie własne.

Kolejną formą wspomagania funkcjonowania rodzin zastępczych oferowaną przez PCPR w Rzeszowie Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej są grupy wsparcia. Działają: grupa wsparcia dla rodzin zastępczych spokrewnionych, a także grupa wsparcia dla rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka. Spotkania grup wsparcia w PCPR w Rzeszowie odbywają się cyklicznie, dają one możliwość zbudowania platformy wzajemnej wymiany doświadczeń oraz otrzymania wsparcia w grupie osób pełniących taką samą funkcję. Uczestnicy sami dla siebie stanowią źródło wsparcia emocjonalnego i informacyjnego. Udział w grupach wsparcia jest dobrowolny. W obydwóch grupach spotkania moderuje psycholog, mających doświadczenie oraz przygotowanie merytoryczne do ich prowadzenia. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie co roku organizuje obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego oraz Spotkanie Gwiazdkowe, których celem jest integracja środowiska rodzinnej pieczy zastępczej oraz promocja idei rodzicielstwa zastępczego.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie zapewnia wszystkim mieszkańcom Powiatu Rzeszowskiego specjalistyczne wsparcie, obejmujące: poradnictwo psychologiczne, poradnictwo pedagogiczne, terapię oraz poradnictwo prawne.

W tutejszym Centrum zatrudnionych jest: trzech psychologów, dwóch pedagogów (w tym jeden psychoterapeuta) oraz prawnik. Poniższa tabela przedstawia liczbę udzielonych porad w poszczególnych latach.

Tab. 12 Liczba udzielonych porad w ramach poradnictwo specjalistyczne.

	Poradnictwo specjalistyczne	Liczba rodzin zastępczych
2018 r.	psychologiczne	18 rodzin
	pedagogiczne	9 rodzin
	prawne	15 rodzin
2019 r.	psychologiczne	16 rodzin
	pedagogiczne	6 rodzin
	prawne	15 rodzin
2020 r.	psychologiczne	5 rodzin
	pedagogiczne	8 rodzin
	prawne	10 rodzin

Źródło: Opracowanie własne.

Współpraca między instytucjami

W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej PCPR w Rzeszowie podejmuje współpracę z gminami mieszczącymi się w powiecie rzeszowskim. Instytucjami realizującymi wspólnie z PCPR w Rzeszowie założenia ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej są Ośrodki Pomocy Społecznej w gminach Powiatu Rzeszowskiego. W przypadku, gdy dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej, a rodzicom biologicznym władza rodzicielska została ograniczona, Ośrodek Pomocy Społecznej obejmuje ją wsparciem poprzez wyznaczenie pracownika socjalnego lub asystenta rodziny. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie podejmuje szereg działań mających na celu pogłębianie i usprawnianie współpracy z Ośrodkami Pomocy Społecznej poprzez organizację spotkań i szkoleń. PCPR w Rzeszowie wraz z OPS w ramach współpracy powinni zmierzać do powrotu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej bądź uregulowania jego sytuacji prawnej. W gminach powiatu rzeszowskiego działają Punkty Informacyjno – Konsultacyjne, w których udzielana jest pomoc psychologiczna i prawna. W celu zapobiegania dysfunkcyjności rodziny powoływane są Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespoły Interdyscyplinarne. Gminy oferują również pomoc rodzinom w procesie opiekuńczo – wychowawczym dzieci poprzez organizowanie placówek wsparcia dziennego w tym: świetlic profilaktyczno –

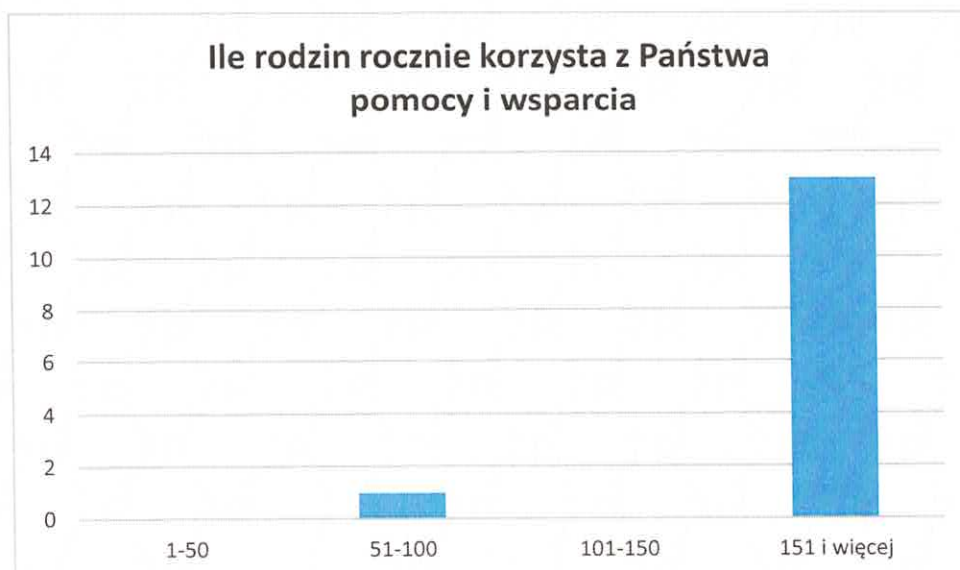

wychowawczych i socjoterapeutycznych, klubów sportowych oraz bibliotek publicznych. Ważnym obszarem działalności gmin jest aktywizowanie społeczności lokalnych poprzez wspieranie stowarzyszeń, które obejmują wsparciem: osoby niepełnosprawne, dzieci i młodzież oraz rodziny wymagające poprawy warunków i jakości życia.

W celu szerszego zobrazowania problematyki wspierania rodziny i dziecka skierowane zostało zapytanie do Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Rzeszowskiego dotyczące powyższej tematyki. Poniższa analiza pozwala określić liczbę mieszkańców korzystających z pomocy i wsparcia instytucji pomocy społecznej, rodzaje najczęściej występujących dysfunkcji rodzin w poszczególnych gminach oraz rodzaje oferowanej pomocy, działania dodatkowe podejmowane na rzecz rozwiązywania problemów w rodzinie dysfunkcyjnej, a także wskazuje organizacje pozarządowe wspierające rodziny działające na terenie poszczególnych gmin Powiatu Rzeszowskiego.

Poniższy wykres przedstawia liczbę rodzin w poszczególnych gminach Powiatu Rzeszowskiego korzystających z pomocy i wsparcia.

Wyk. 7 Liczba rodzin korzystających z pomoc i wsparcia.

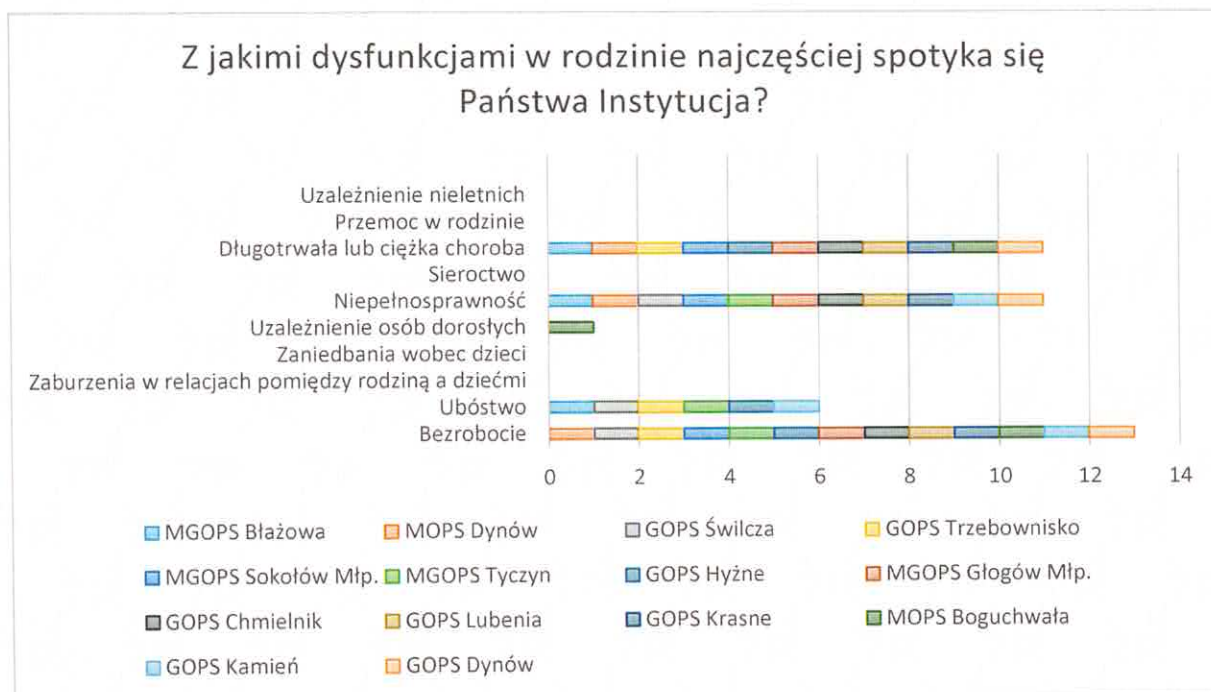
Źródło: opracowanie własne

Z analizy wynika, że w znaczącej większości Ośrodków Pomocy Społecznej mieszczących się na terenie Powiatu Rzeszowskiego z pomocy i wsparcia korzysta rocznie 151 i więcej rodzin. Tylko jeden z nich osiąga liczbę 51 – 100 rodzin rocznie.

Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Rzeszowskiego zostały również zapytane o rodzaje dysfunkcji w rodzinie, które najczęściej występują w ich Gminach. Wyniki przedstawione są w poniższym wykresie:

Wyk.8 Rodzaje najczęściej występujących dysfunkcji w rodzinie

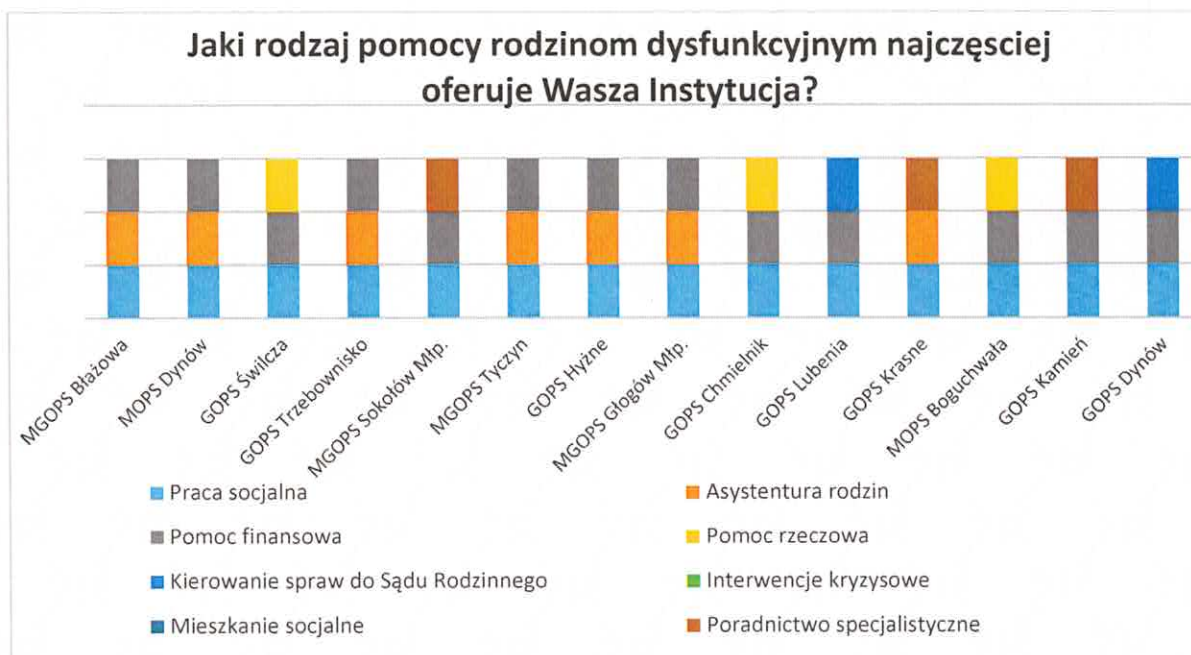

Źródło: opracowanie własne.

Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Rzeszowskiego wskazały najczęściej występujące dysfunkcje rodzin, należą do nich przede wszystkim: bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz ubóstwo.

Instytucje Pomocy Społecznej zostały również poproszone o wskazanie 3 najczęściej występujących rodzajów pomocy udzielanych rodzinom dysfunkcyjnym.

Wyk.9 Rodzaje pomocy rodzinom dysfunkcyjnym.

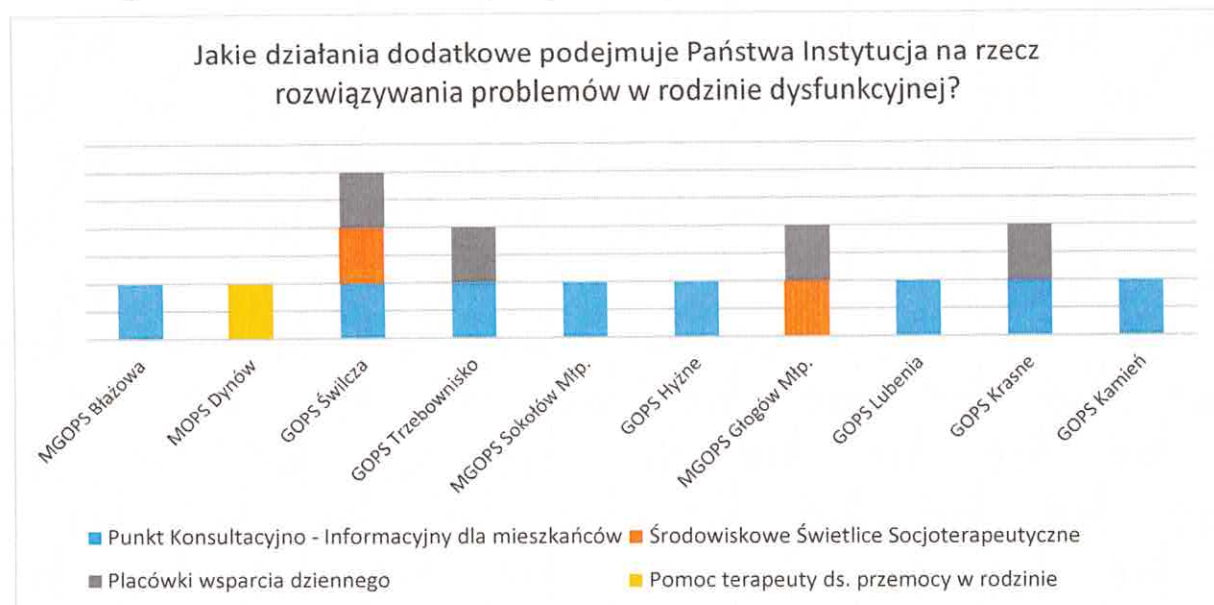

Źródło: opracowanie własne.

Praca socjalna oraz pomoc finansowa to najczęściej wymieniane przez Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Rzeszowskiego formy wsparcia udzielane rodzinom dysfunkcyjnym. Asystentura rodziny to kolejny najczęściej wymieniany rodzaj pomocy oferowanej.

Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Rzeszowskiego wskazały również działania dodatkowe podejmowane na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. Poniższy wykres przedstawia działania podejmowane przez poszczególne Gminy:

Wyk.10 Działania dodatkowe podejmowane przez Gminy Powiatu Rzeszowskiego

Źródło: opracowanie własne.

W większość Gmin na terenie Powiatu Rzeszowskiego działają punkty konsultacyjno – informacyjne dla ich mieszkańców (8 gmin). Tylko w nielicznych gminach działają placówki wsparcia dziennego czy środowiskowe świetlice socjoterapeutyczne. Jeden Ośrodek za inne działania dodatkowe podejmowane na rzecz rozwiązywania problemów w rodzinie dysfunkcyjnej podał wsparcie terapeuty ds. przemocy w rodzinie.

Ośrodki Pomocy Społecznej wskazały również organizacje pozarządowe wspierające rodziny. Działania w/w organizacje zostały przedstawione przez niektóre gminy Powiatu Rzeszowskiego. Na terenie gminy Świlcza funkcjonuje Świetlica Wsparcia Dziennego „Dorastanie z Caritas” oraz Parafialne Koło Caritas, którego działania obejmują pomoc rzeczową dla rodzin potrzebujących oraz współorganizowanie spotkań dla rodzin np. wielodzietnych. W Gminie Trzebownisko funkcjonuje Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Sprawnej Inaczej, którego celem jest działalność na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. W Gminie Hyżne z kolei działa Stowarzyszenie „Gospodie z Wólki”, których zadaniem jest wydawanie żywności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa. Gmina Głogów Młp. współpracuje ze Stowarzyszeniem „Razem”, które pozyskuje produkty żywnościowe z Podkarpackiego Banku Żywności. Natomiast w Gminie Chmielnik funkcjonuje Caritas parafialny, Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych, Stowarzyszenie „Nasza Wola” oraz Koła Gospodyń Wiejskich. W Gminie Lubenia funkcjonuje Caritas. Z kolei w Gminie Krasne działają parafialny zespół Caritas, Stowarzyszenie Kobiet Krasne oraz Fundacja Rozwoju Społecznego – Krasnoludek. Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym to organizacja funkcjonująca na terenie Gminy Kamień.

PCPR ORPZ w Rzeszowie współpracuje również ze szkołami, do których uczęszczają dzieci umieszczone w pieczy zastępczej poprzez pisemne opinie o funkcjonowaniu w roli ucznia, a także kontakt osobisty lub telefoniczny według potrzeb oraz sądami i kuratorami sądowymi (oceny sytuacji dziecka, analiza dotycząca kandydatów i inne). Ścisła współpraca Organizatora dotyczy również Ośrodka Adopcyjnego ROPS w Rzeszowie, który uczestniczy w zespołach oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinach zastępczych, dokonuje kwalifikacji dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do adopcji oraz organizuje szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

2) Instytucjonalna piecza zastępcza:

Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej są wykorzystywane w sytuacjach, gdy zostały wyczerpane inne możliwości wsparcia, tj. pomoc rodzinie naturalnej bądź umieszczenie w rodzinie zastępczej. W powyższych okolicznościach dziecko, które zostało pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej jest kierowane do placówki opiekuńczo – wychowawczej.

Na terenie Powiatu Rzeszowskiego funkcjonują trzy placówki opiekuńczo – wychowawcze typu socjalizacyjnego, tj.:

- „Dom Opatrzności” dla Dzieci i Młodzieży w Łące
- Dom dla Dzieci i Młodzieży „Nadzieja” w Łące

Od dnia 1 września 2019 roku na miejsce **Katolickiej Placówki Opiekuńczo-Wychowawcza w Łące** prowadzonej przez Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej mające siedzibę w Grodzisku Mazowieckim zostały utworzone dwie placówki dla 14 wychowanków każda. Jest to **Dom Opatrzności dla Dzieci i Młodzieży** – placówka łącząca zadania placówki socjalizacyjnej oraz interwencyjnej oraz **Dom dla Dzieci i Młodzieży „Nadzieja”** – placówka typu socjalizacyjnego. Organem prowadzącym jest Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej w Grodzisku Mazowieckim.

Tab. 13 Liczba dzieci przebywających w placówkach w Łące w latach 2018 – 2020.

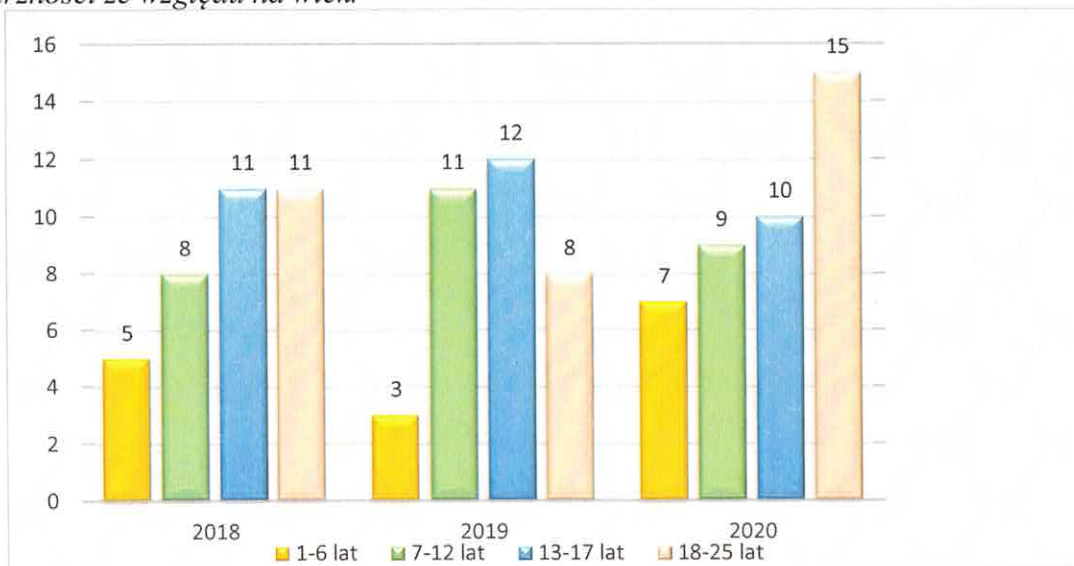
	Liczba dzieci przebywających W placówkach w Łące
2018 rok	35 dzieci
2019 rok	34 dzieci
2020 rok	32 dzieci

Źródło: Dane PCPR w Rzeszowie opracowane na podstawie sprawozdania dla potrzeb niniejszego dokumentu.

Dom dla Dzieci i Młodzieży „Nadzieja” oraz Dom Opatrzności dla Dzieci i Młodzieży działają w oparciu o umowę zawartą z powiatem rzeszowskim. W placówce obecnie tylko jedno dziecko dzieci pochodzi spoza powiatu rzeszowskiego – z powiatu zgierskiego. Od przeszło czterech lat nie umieszczono w placówkach w Łące dziecka z innego powiatu. W roku 2020 liczba dzieci, które przebywały w ciągu roku w placówce była niższa niż w latach poprzednich, co wynika z mniejszej rotacji wychowanków (brak usamodzielnienia się pełnoletnich wychowanków).

Wyk.11 Podział wychowanków Domu dla Dzieci i Młodzieży „Nadzieja” oraz Domu Opatrzności ze względu na wiek.

Źródło: Dane PCPR w Rzeszowie – opracowano na podstawie sprawozdania dla potrzeb niniejszego dokumentu.

Spośród dzieci przebywających w w/w placówkach w latach 2018 – 2020 większość stanowią dzieci w wieku powyżej 7 roku życia. Wzrosła jednak nieznacznie liczba dzieci w wieku do 6 roku życia kierowanych do placówek w Łące. Dane te przedstawia powyższy wykres.

Wychowankowie zostają umieszczeni w placówce na podstawie postanowienia sądu rodzinnego do czasu zmiany zarządzeń opiekuńczych lub do czasu usamodzielnienia się jako osoby pełnoletnie. W latach 2018 – 2020 liczba dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Łące utrzymywała się na podobnym poziomie: w roku 2018 – 5 dzieci, w 2019 – 8 dzieci a w 2020 roku – 7 dzieci.

W ciągu ostatnich 3 lat wyróżniono następujące przyczyny odejścia wychowanka:

Rys. 1 Przyczyny odejścia wychowanków z placówek w latach 2018 – 2020 wraz z ich liczbą.

2018 rok	2019 rok	2020 rok
• powrót do rodziny naturalnej: 3 dzieci • umieszczenie w rodzinie zastępczej: 0 • usamodzielnienie: 7 osób	• powrót do rodziny naturalnej: 2 dzieci • umieszczenie w rodzinie zastępczej: 2 dzieci • usamodzielnienie: 5 osób	• powrót do rodziny naturalnej: 0 • umieszczenie w rodzinie zastępczej : 0 - usamodzielnienie: 0

Źródło: Dane PCPR w Rzeszowie – opracowano na podstawie sprawozdania dla potrzeb niniejszego dokumentu.

Wychowanek może opuścić placówkę opiekuńczą – wychowawczą w przypadku zmiany zarządzeń opiekuńczych: powrót do rodziny naturalnej, umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej przysposobienie lub umieszczenie w innej placówce. Liczba dzieci, które powróciły do rodziny naturalnej w 2018 roku to troje dzieci. W roku 2019 było to dwoje dzieci, natomiast dwójka rodzeństwa opuściła placówkę i została umieszczona w rodzinnej pieczy zastępczej. Często wychowankowie opuszczają placówki jak osoby pełnoletnie z powodu usamodzielnienia się. Najwięcej osób pełnoletnich usamodzielniało się w 2018 roku w KPOW w Łące: 7 osób. W roku 2019 już po podziale KOPW na dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze w Domu Opatrzności usamodzielniało się 5 osób. W roku 2020 żaden wychowanek nie zdecydował się na opuszczenie placówek opiekuńczo-wychowawczych w Łące. W związku ze stanem pandemii COVID-19 nawet osoby pełnoletnie, które zgodnie z planem usamodzielnienia miały w 2020 roku usamodzielniać się, zdecydowały się pozostać w placówce.

Co pół roku po każdym stałym zespole ds. okresowej oceny dziecka zgłasza do Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej dzieci w stosunku do których podjęto decyzję o umieszczeniu w rodzinnej pieczy zastępczej lub do ośrodka adopcyjnego dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. Niestety odsetek dzieci kierowanych do rodzinnej pieczy zastępczej i adopcji jest niewielki. Wynika to ze zbyt małej ilości rodzin zastępczych czy adopcyjnych gotowych przyjąć dziecko.

- *Dom dla Dzieci i Młodzieży „Przystań” w Tyczynie*

Dom dla Dzieci i Młodzieży „Przystań” z siedzibą w Tyczynie (do listopada 2020 r. placówka mieściła się w Rzeszowie) realizujący swoją zadania zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Placówka dysponuje miejscami dla 14 wychowanków w wieku od 10 do 18 lat. W placówce mogą przebywać dzieci poniżej 10 r. ż. w przypadku zaistniałej sytuacji losowej, ze względu na stan zdrowia lub ze względu na rodzeństwo. Placówka ta zapewnia dzieciom i młodzieży pozbawionym częściowej lub całkowitej opieki rodzicielskiej całodobową opiekę i wychowanie.

Trzecią z kolei placówką funkcjonującą w powiecie rzeszowskim jest **Dom dla Dzieci i Młodzieży „Przystań”**, który do listopada 2020 roku znajdował się w Rzeszowie przy ul. Budziwojska 149. Obecnie placówka została przeniesiona do nowej siedziby w Tyczynie.

Dom dla Dzieci i Młodzieży „Przystań” funkcjonowała do 31.12.2012 roku jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego dla chłopców z zaburzeniem zachowania powyżej 13 roku życia. Zgodnie ze zmianą regulaminu od 01.01.2013 r. w placówce przewidziane jest 14 miejsc dla wychowanków (dziewczynek i chłopców) w wieku od 10 do 18 lat (wychowankowie pełnoletni mogą w placówce przebywać do zakończenia nauki jeśli rozpoczęli ją przed osiągnięciem pełnoletności nie dłużej niż do ukończenia 25 r. ż.). W placówce mogą przebywać dzieci poniżej 10 r. ż. w przypadku zaistniałej sytuacji losowej, ze względu na stan zdrowia lub ze względu na rodzeństwo. Placówka ta zapewnia dzieciom i młodzieży pozbawionym częściowej lub całkowitej opieki rodzicielskiej całodobową opiekę i wychowanie. Dom dla Dzieci i Młodzieży „Przystań” obecnie mieści się w Tyczynie, ul. Kościuszki 26. Zmiana siedziby nastąpiła w związku z dochodzeniem placówki do wymaganych standardów zgodnie z art. 106 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Placówka dysponuje 7 pokojami jednoosobowymi i 4 pokojami dwuosobowymi, w których znajduje się 15 łóżek dla wychowanków. Cały budynek jest wyremontowany, o wysokim standardzie.

Poniższa tabela i wykres przedstawia szczegółowo liczbę wychowanków DdDiM „Przystań” w poszczególnych latach.

Tab. 14 Rzeczywista liczba dzieci przebywających w Domu dla Dzieci i Młodzieży „Przystań” w Tyczynie w latach 2018-2020 (wszystkie dzieci przebywające w danym roku).

	Liczba dzieci przebywających w Domu dla Dzieci i Młodzieży „Przystań”
2018 rok	15 dzieci
2019rok	21 dzieci
2020 rok	17 dzieci

Źródło: Dane PCPR w Rzeszowie – opracowano na podstawie sprawozdania.

W **Domu dla Dzieci i Młodzieży „Przystań”** przebywają dzieci zamieszkujące teren powiatu rzeszowskiego. Na przełomie trzech lat w placówce nie przebywał ani jeden wychowanek spoza powiatu rzeszowskiego.

Dom dla Dzieci i Młodzieży „Przystań” charakteryzował się w ostatnich latach małą rotacją wychowanków w ciągu roku. Jednak w 2019 roku rotacja była wyjątkowo duża:

opuściło placówkę siedmioro wychowanków i siedmioro nowych dzieci skierowano do placówki. W roku 2020 troje dzieci zostało umieszczonych w DdDiM „Przystań”.

Przyczyny odejścia wychowanków z placówki opiekuńczo-wychowawczej to najczęściej uzyskanie pełnoletności i usamodzielnienie. Inne przyczyny opuszczenia placówki to powrót do rodziny oraz umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej. Przyczyny odejścia wychowanków z Domu dla Dzieci i Młodzieży „Przystań” przedstawione zostały poniżej:

Rys. 2 Przyczyny odejścia wychowanków z DdDiM „Przystań” w Rzeszowie.

Źródło: Dane PCPR w Rzeszowie – opracowano na podstawie sprawozdania dla potrzeb niniejszego dokumentu.

Z powyższego przedstawienia graficznego wynika, że na przełomie trzech lat najczęstszą przyczyną opuszczenia DdDiM „Przystań” w Rzeszowie był powrót dzieci do rodziny naturalnej. Jednak również bardzo dużo dzieci zostało umieszczonych w Domu dla Dzieci i Młodzieży „Przystań”. W 2018 roku nie skierowano do w/w placówki żadnego dziecka z powodu braku miejsc. W roku 2019 skierowanych dzieci było aż siedmioro, w roku 2020 - troje.

Najczęściej powtarzającymi się powodami umieszczenia dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie powiatu rzeszowskiego są niewydolność wychowawcza oraz uzależnienie rodziców od alkoholu. Poniższa tabela przedstawia powody umieszczenia wszystkich dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie powiatu w latach 2018 – 2020.

Tab. 15 Powody umieszczenia dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w powiecie rzeszowskim w latach 2018-2020 r.

Powody umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej	2018	2019	2020
Uzależnienie rodziców od alkoholu	35	33	20
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	11	19	22
Przemoc w rodzinie	0	0	4
Niepelnosprawność rodziców, choroba psychiczna rodziców	4	3	3

Źródło: Dane PCPR w Rzeszowie – opracowano na podstawie sprawozdania dla potrzeb niniejszego dokumentu.

Na przełomie lat zmieniały się powody umieszczania dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie powiatu. Jednak mocno przeważającym powodem kierowania dziecka do placówki opiekuńczo – wychowawczej jest alkoholizm rodziców, rzadziej bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, choroba rodziców i przemoc w rodzinie. Bardzo często trudno jest jednoznacznie określić powód umieszczenia w placówce ponieważ często bywa tak, że występuje kilka powodów umieszczenia jednego dziecka w placówce – równolegle. Najczęściej jednak z uzależnienia rodziców od alkoholu wynika przemoc w rodzinie oraz nieodpowiednie warunki mieszkaniowe.

W pierwszej kolejności do placówek opiekuńczo-wychowawczych w powiecie rzeszowskim przyjmowane są dzieci zamieszkujące teren powiatu rzeszowskiego. W dalszej z innych powiatów. Od kilku lat jednak liczba skierowań dzieci z terenu powiatu do instytucjonalnej pieczy zastępczej jest tak duża, że dzieci spoza powiatu nie są kierowane do placówek funkcjonujących na terenie powiatu rzeszowskiego.

Dzieci z powiatu rzeszowskiego w przypadku braku miejsc w placówkach na terenie powiatu rzeszowskiego, umieszczane są również w placówkach na terenie innych powiatów z uwzględnieniem możliwie najbliższego położenia danej placówki względem miejsca zamieszkania rodziny biologicznej.

Tab. 16 Skierowania do placówek opiekuńczo – wychowawczych poza powiatem rzeszowskim w latach 2018-2020.

	Liczba dzieci z powiatu rzeszowskiego skierowanych do placówek na terenie innych powiatów	
	placówki interwencyjny	placówki socjalizacyjny
2018	0	9
2019	0	10
2020	1	3

Źródło: Dane PCPR w Rzeszowie – opracowano na podstawie sprawozdania dla potrzeb niniejszego dokumentu.

Z przedstawionej tabeli wynika, że w roku 2020 spadła liczba dzieci kierowanych z powiatu rzeszowskiego do placówek na terenie innych powiatów. Przyczyną był brak miejsc w placówkach na terenie innych powiatów, a także w związku z sytuacją epidemiczną w kraju zmiany w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dające możliwość umieszczania w placówkach na terenie powiatu rzeszowskiego dzieci ponad limit 14 osobowy.

Poniższa tabela obrazuje szczegółową liczbę dzieci z powiatu rzeszowskiego umieszczonych w placówkach znajdujących się poza powiatem rzeszowskim z wyszczególnieniem placówki.

Tab. 17 Liczba dzieci przebywających w placówkach na terenie innych powiatów.

Nazwa placówki	Liczba umieszczonych dzieci w placówkach na terenie innych powiatów		
	2018	2019	2020
POW typu interwencyjnego w Rzeszowie	2	2	2
Dom dla Dzieci i Młodzieży „Mieszko” z siedzibą w Rzeszowie	6	7	7
Dom pod Lipami w Radymnie	1	1	1
Rodzinny Dom Dziecka z siedzibą w Soninie	4	4	2
Dom Dziecka z siedzibą w Żyznowie	3	1	0

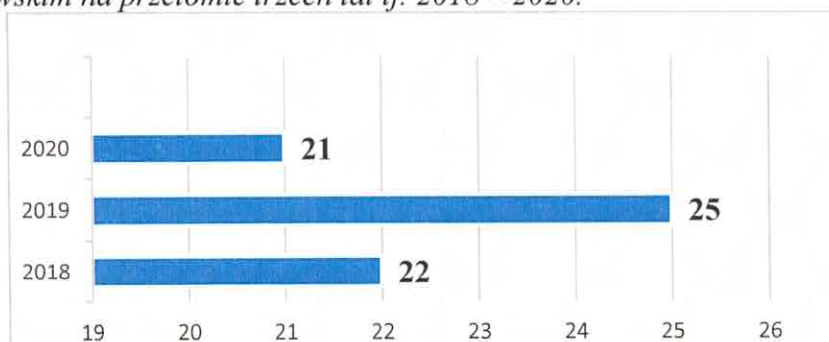

Dom Dziecka z siedzibą w Strzyżowie	2	2	2
Katolicka Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza z siedzibą w Miejsu Piastowym	1	1	1
Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno -terapeutycznego w Opatowie	1	1	1
Regionalna Placówka Opiekuńczo-Terapeutyczna „Tęczowy Domek” w Rzeszowie	2	6	5
RAZEM:	22	25	21

Źródło: Dane PCPR w Rzeszowie – opracowano na podstawie sprawozdania dla potrzeb niniejszego dokumentu.

Na przełomie trzech lat liczba dzieci umieszczonych w placówkach na terenie poza powiatem rzeszowskim pozostaje na podobnym poziomie. W roku 2020 usamodzielniało się czterech pełnoletnich wychowanków. Pozostali wychowankowie przebywający w w/w placówkach są to dzieci poniżej 18 roku życia, które prawdopodobnie pozostaną w pieczy zastępczej do usamodzielnienia. Liczbę dzieci przedstawia poniższy wykres.

Wyk. 12 Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych poza powiatem rzeszowskim na przełomie trzech lat tj. 2018 – 2020.

Źródło: Dane PCPR w Rzeszowie – opracowano na podstawie sprawozdania dla potrzeb niniejszego dokumentu.

Usamodzielnienie wychowanków pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej).

Kolejnym ważnym elementem systemu pieczy zastępczej jest usamodzielnienie wychowanków instytucjonalnych oraz rodzinnych form opieki. **Usamodzielnienie** to długotrwały proces wychowawczy, który wprowadza osobę usamodzielnianą do podjęcia samodzielnego, dojrzałego życia i integracji ze środowiskiem lokalnym. Proces usamodzielnienia rozpoczyna się na rok przed osiągnięciem pełnoletności przez osobę usamodzielnianą i w zależności od sytuacji życiowej wychowanka, może trwać najpóźniej do momentu osiągnięcia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia.

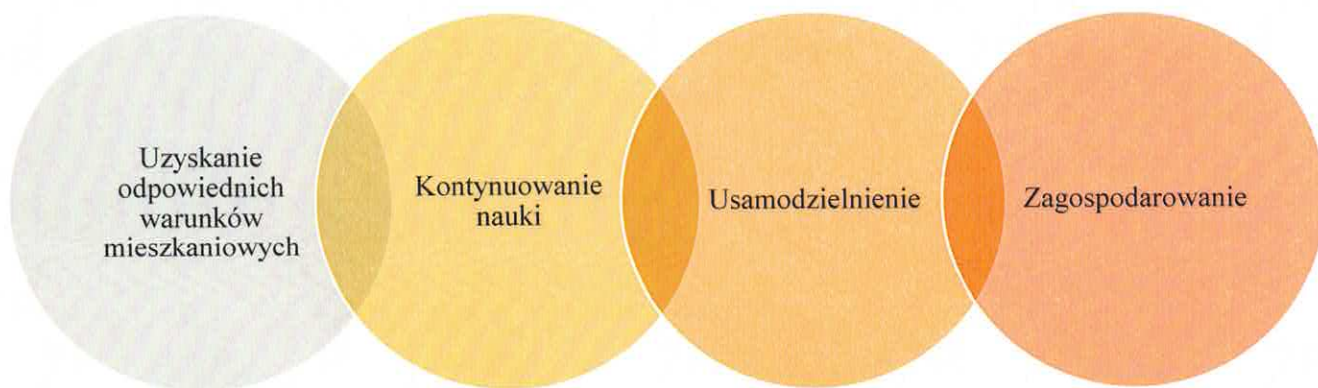

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wychowankowie mogą zostać w placówce po 18 roku życia do czasu ukończenia szkoły, w której rozpoczęły naukę przed osiągnięciem pełnoletności. Za zgodą dyrektora placówki pełnoletni wychowanek może pozostać w placówce do 25 roku życia pod warunkiem podjęcia dalszej nauki. Ta możliwość daje wychowankom szansę na lepsze przygotowanie się do samodzielnego życia po opuszczeniu placówki opiekuńczo – wychowawczej.

W ramach wsparcia dla osób opuszczających placówki istnieje możliwość udzielenia pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych – skierowania byłego wychowanka do tzw. mieszkania chronionego. Prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy jest zadaniem własnym powiatu. Przebywały w nich w latach 2018 – 2020 roku cztery osoby, w tym trzech usamodzielnianych wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych. W Powiecie Rzeszowskim funkcjonuje aktualnie jedno mieszkanie usamodzielnienia. Poza wsparciem w znalezieniu mieszkania wychowankowie placówek mogą otrzymać pomoc na: kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie.

Rys. 3 Pomoc udzielana wychowankom placówek.

FORMY POMOCY UDZIELANEJ WYCHOWANKOM PLACÓWEK

Źródło: opracowanie własne.

Tab.18 Pomoc udzielana wychowankom umieszczonym w rodzinach zastępczych oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych (w tym MOW) w latach 2018 – 2020.

Lata	Pomoc na kontynuowanie nauki		Zagospodarowanie w formie rzeczowej		Pomoc na usamodzielnienie	
	liczba wychowanków rodziny zastępcze	liczba wychowanków POW	liczba wychowanków rodziny zastępcze	liczba wychowanków POW	liczba wychowanków rodziny zastępcze	liczba wychowanków POW
2018	18	18	5	7	3	5
2019	18	21	4	3	5	11
2020	12	20	2	3	3	4

Źródło: Dane PCPR w Rzeszowie – opracowano na podstawie sprawozdania dla potrzeb niniejszego dokumentu.

Praca socjalna z usamodzielnionymi wychowankami opuszczającymi pieczę zastępczą.

W ramach realizacji zadania prowadzona jest specjalistyczna praca socjalna z wychowankami. Wychowankowie opuszczający placówki opiekuńczo – wychowawcze i rodziny zastępcze realizują program usamodzielnienia, są również objęci pomocą i wsparciem specjalistów z PCPR. Na bieżąco oraz według potrzeb wychowankom objętym procesem usamodzielnienia udziela się poradnictwa specjalistycznego – prawnego, pedagogicznego, psychologicznego oraz prowadzi się pracę socjalną.

Mieszkanie chronione

W myśl rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2012 roku (Dz. U. z 2012 poz. 305) wsparcie świadczone w mieszkaniach chronionych obejmuje: pracę socjalną, poradnictwo specjalistyczne, naukę lub utrzymywanie posiadanego poziomu sprawności oraz pomoc w codziennym funkcjonowaniu. Na terenie powiatu przy Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii w Rzeszowie funkcjonuje jedno mieszkanie chronione przeznaczone dla pełnoletnich wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, rodziny zastępcze, objętych procesem usamodzielnienia oraz dla osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej. Mieszkanie składa się z dwóch pokoi, kuchni i łazienki. Jest w pełni wyposażone

w sprzęty gospodarstwa domowego i meble. Mieszkanie chronione służy pomocą dla osób, które z uwagi na trudną sytuację życiową mogą w nim zamieszkać, by usamodzielnąć się i zaplanować swoją drogę życiową.

W 2019 roku z powyższego wsparcia korzystało 2 usamodzielnionych wychowanków placówki opiekuńczo-wychowawczej. W 2020 roku, po usamodzielnieniu się przebywających w mieszkaniu wychowanków skierowano do mieszkania chronionego kolejne dwie osoby, w tym jednego wychowanka pieczy zastępczej. Pobyt w mieszkaniu chronionym był przedłużany w związku z trudną sytuacją życiową przebywających w nim osób.

Potrzeby powiatu w obszarze działań podejmowanych w pieczy zastępczej.

1. Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego, celem pozyskiwania kandydatów do tworzenia i realizacji zadań rodzinnej pieczy zastępczej;
2. Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w zakresie wynikającym z przyszłych zadań;
3. Zwiększenie liczby rodzin zastępczych w powiecie rzeszowskim;
4. Zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych w powiecie rzeszowskim;
5. Utworzenie wśród istniejących rodzin zastępczych, rodzin pełniących funkcję rodzin pomocowych;
6. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych w zakresie niezbędnym do realizacji zadań wynikających z pełnionych funkcji, zabezpieczenia potrzeb dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz przeciwdziałających zjawisku wypalenia zawodowego (dot. rodzin zawodowych);
7. Organizowanie i wspieranie rozwoju grup wsparcia dla rodzin zastępczych;
8. Tworzenie i realizacja programów usamodzielniania pełnoletnich wychowanków przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej oraz organizowanie szkoleń dostosowanych do indywidualnych potrzeb usamodzielnianych;
9. Nawiązanie i utrzymywanie współpracy z osobami i instytucjami wspierającymi, celem pozyskiwania wolontariuszy współpracujących z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej na rzecz rodzin zastępczych;
10. Organizowanie lub udostępnianie rodzinom zastępczym specjalistycznej pomocy i wsparcia pedagogicznego, psychologicznego, terapii w zależności od indywidualnych potrzeb dziecka i rodziny, a także poradnictwa prawnego;

11. Rozwój pieczy zastępczej oraz tworzenie wewnętrznego systemu wspierania rodziny, w oparciu o działania profilaktyczne i edukacyjne podejmowane we współpracy ze środowiskiem lokalnym, a w szczególności z właściwym ze względu na miejsce zamieszkania rodziny i dziecka, instytucjami pomocy społecznej, asystentem rodziny, itp.;
12. Utworzenie placówki opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego dla dzieci umieszczanych poza rodziną;
13. Dostosowanie istniejących placówek opiekuńczo – wychowawczych do potrzeb powiatu i nowych przepisów, poprzez ich przekształcanie oraz wspieranie systemu instytucjonalnych form pomocy dziecku i rodzinie.

ROZDZIAŁ III

KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE RZESZOWSKIM

Z analizy potrzeb powiatu w zakresie pieczy zastępczej wynika, że podejmowane działania rozciągnięte są na niemalże wszystkie obszary funkcjonowania pieczy zastępczej i dotyczą różnorodnej tematyki – począwszy od pozyskiwania i przygotowywania kandydatów, poprzez wspieranie istniejących już rodzin zastępczych, do współpracy z instytucjami wspierającymi rozwój dziecka i rodziny, szczególnie działającymi w środowisku lokalnym.

Spośród wyszczególnionych potrzeb, jako priorytetowe potraktować należy: rozwój rodzinnej pieczy zastępczej, pozyskiwanie i szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, szkolenie osób pełniących funkcje rodziny zastępczej, a także pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych, zwiększenie ilości rodzin zastępczych, utworzenie rodzinnego domu dziecka, a w szczególności rodzin zastępczych zawodowych, objęcie pomocą i wsparciem usamodzielnionych pełnoletnich wychowanków przebywających w pieczy zastępczej.

Wyszczególnione potrzeby realizowane są poprzez formy rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców. Pieczę zastępczą organizuje powiat. W związku z tym do zadań własnych powiatu należy wykonywanie zadań z zakresu organizacji i finansowania rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych, rodzinnych domów dziecka oraz placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Zgodnie z art. 180. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy:

1. opracowanie i realizacja 3 – letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
2. zapewnienie dzieciom opieki w pieczy zastępczej;

3. organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym formy pieczy zastępczej;
4. tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
5. prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
6. organizowanie szkoleń;
7. organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej tj. grupy wsparcia, specjalistyczne poradnictwo;
8. powoływanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych;
9. wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
10. zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
11. prowadzenie rejestru danych, o kandydatach i rodzinach zastępczych;
12. kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
13. finansowanie;
14. świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w pieczy zastępczej;
15. pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym;
16. szkoleń dla kandydatów;
17. sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie.

Z kolei do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

1. realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
2. finansowanie pobytu w pieczy zastępczej cudzoziemców mających miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zadania organizatora pieczy zastępczej wytyczają kierunki zmian i działań w stosunku do rodzinnej pieczy zastępczej. Najważniejsze z nich to:

1. troska o rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej,
2. inicjowanie ich tworzenia,
3. kwalifikowanie kandydatów do tej roli,
4. wspieranie już funkcjonujących rodzin,
5. szkolenie rodzin zastępczych oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka,
6. wsparcie osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą,
7. organizowanie pomocy wolontariuszy,
8. współpraca ze środowiskiem lokalnym,
9. prowadzenie poradnictwa, terapii, grup wsparcia dla rodzinnych form pieczy zastępczej, - zapewnienie pomocy prawnej w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,
10. dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
11. zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
12. organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku,
13. przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy.

Przyjęty do realizacji Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej w powiecie rzeszowskim na lata 2021 – 2023 wyznacza kierunki działań, które pozwolą na rozwój pieczy zastępczej i efektywniejsze zaplanowanie środków na realizację zadań w zakresie systemu pieczy zastępczej.

Realizacja niniejszego programu będzie dokonywana w okresie trzech lat, dlatego program ten powinien być elastyczny i podkreślać jego otwarty charakter, dostosowując się do zmieniających warunków społecznych i gospodarczych.

Cele i priorytety programu

Cel główny programu

Rozwój rodzinnych i wspieranie instytucjonalnych form pieczy zastępczej w powiecie rzeszowskim.

Cele szczegółowe programu, kierunki i sposoby ich realizacji

1. Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego;
2. Wspieranie rozwoju różnych form rodzicielstwa zastępczego;
3. Organizowanie pomocy i wsparcia w procesie usamodzielniania się i integracji ze środowiskiem wychowankom opuszczających pieczę zastępczą;
4. Wspieranie systemu instytucjonalnych form pomocy dziecku i rodzinie.

Tab.19 Cele szczegółowe, kierunki i sposoby ich realizacji.

1. Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego.	
Kierunki działań	Sposoby realizacji działań
• pozyskiwanie kandydatów do tworzenia i realizacji zadań rodzinnej pieczy zastępczej;	• prowadzenie akcji i inicjatyw promujących idee rodzicielstwa zastępczego; • tworzenie materiałów informacyjnych i edukacyjnych celem zachęcenia potencjalnych kandydatów; • indywidualne spotkania i rozmowy z osobami zainteresowanymi; • prowadzenie strony internetowej; • współpraca z instytucjami; • organizacjami działającymi w obszarze wsparcia rodziny (UG, OPS itp.); • współpraca z mediami.
• podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w zakresie wynikającym z przyszłych zadań.	• organizowanie szkoleń, spotkań, warsztatów; • prowadzenie doradztwa i poradnictwa indywidualnie i grupowo; • udzielanie wsparcia i poradnictwa zależnie od indywidualnych potrzeb; • prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej.

2. Wspieranie rozwoju różnych form rodzicielstwa zastępczego.	
Kierunki działań	Sposoby realizacji działań
• zwiększenie liczby rodzin zastępczych;	• poszukiwanie rodziców zastępczych wśród członków dalszej rodziny dziecka (w przypadku braku opieki przez rodziców biologicznych); • poszerzanie wiedzy o możliwościach realizacji pieczy zastępczej; • kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość (kandydatów) do pełnienia funkcji rodziny zastępczej; • prowadzenie akcji promocyjnych.
• zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych;	• kwalifikowanie z pośród istniejących rodzin zastępczych rodzin mogących pełnić funkcje rodziny zastępczej zawodowej; • informowanie rodzin spełniających określone warunki o możliwości zmiany funkcji na rodzinę zastępczą zawodową; • podnoszenie umiejętności i kwalifikacji rodzin zastępczych.
• zwiększenie liczby rodzinnych domów dziecka;	• tworzenie rodzinnych domów dziecka; • prowadzenie akcji promocyjnych.
• tworzenie rodzin zastępczych pełniących funkcję rodzin pomocowych;	• informowanie w czasie indywidualnych spotkań i rozmów o możliwościach i korzyściach tworzenia rodzin zastępczych pomocowych; • poszukiwanie, pozyskiwanie wśród rodzin zastępczych rodzin pomocowych; • poszukiwanie osób lub rodzin na rodziny pomocowe.
• organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych w zakresie niezbędnym do realizacji zadań wynikających z pełnionych funkcji zabezpieczenia potrzeb dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz przeciwdziałających zjawisku wypalenia zawodowego;	• współpraca z podmiotami zewnętrznymi; • wykorzystanie zasobów własnych w szkoleniu według indywidualnego programu; • pozyskiwanie środków na realizację szkoleń z różnych źródeł finansowania pochodzących z instytucji, organizacji pozarządowych oraz środków z Unii Europejskiej.
• organizowanie i wspieranie rozwoju grup wsparcia dla rodzin zastępczych;	• analiza oczekiwań i potrzeb rodzin zastępczych; • cykliczne spotkania z rodzinami

	zaangażowanymi w funkcjonowanie grupy wsparcia; wspieranie działań w kierunku rozwoju różnych form grup wsparcia.
nawiązanie i utrzymywanie współpracy z osobami i instytucjami wspierającymi, celem pozyskiwania wolontariuszy współpracujących z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej na rzecz rodzin zastępczych;	- współpraca z instytucjami zajmującymi się wolontariatem i pozyskiwanie kolejnych osób, instytucji wspierających; - pozyskiwanie wolontariuszy do pracy z rodzinami zastępczymi; - współpraca i koordynacja pracy wolontariatu.
organizowanie i udostępnianie rodzinom zastępczym specjalistycznej pomocy, terapii i wsparcia pedagogicznego, psychologicznego lub uzależnionego od indywidualnych potrzeb rodziny i dziecka, a także poradnictwa prawnego;	- monitorowanie potrzeb rodzin zastępczych w trakcie bieżącej działalności organizatora rodzinnej pieczy zastępczej; - organizowanie poradnictwa, terapii ,korzystanie z zasobów własnych organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jak i podmiotów zewnętrznych; - kierowanie do właściwych poradni specjalistycznej; - współpraca z jednostkami poradnictwa specjalistycznego.
tworzenie wewnętrznego systemu wspierania rodziny podejmowane we współpracy ze środowiskiem lokalnym, a w szczególności z jednostkami pomocy społecznej i asystentem rodziny.	- okresowe spotkania z ośrodkami pomocy społecznej oraz asystentami rodziny; - stała współpraca i monitoring działań w rodzinach zastępczych w środowisku lokalnym; - Organizowanie spotkań z przedstawicielami jednostek pomocy społecznej z terenu powiatu.

3. Organizowanie pomocy i wsparcia w procesie usamodzielniania się i integracji ze środowiskiem wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

Kierunki działań	Sposoby realizacji działań
- Pomoc w tworzeniu i realizacji programów usamodzielniania pełnoletnich wychowanków przebywających w pieczy zastępczej ; - Wspieranie osób usamodzielnianych w aktywnym uczestniczeniu w życiu	- pomoc w opracowaniu programu usamodzielniania; - monitoring wychowanków w środowisku lokalnym; - udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej wychowankom, pomoc w uzyskiwaniu mieszkań socjalnych

społecznym, kontynuowaniu nauki i uzyskiwaniu kwalifikacji zawodowych.	z zasobów gminy, wsparcie poprzez umożliwienie pobytu w mieszkaniu chronionym; • aktywna współpraca z opiekunami i instytucjami zaangażowanymi w proces usamodzielniania wychowanków.
• organizowanie szkoleń ukierunkowanych na podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych; • prowadzenie poradnictwa specjalistycznego dla osób usamodzielnianych (psycholog, pedagog, pracownik socjalny, specjalista pracy z rodziną, pomoc prawna wg potrzeb wychowanka).	• rozpoznanie potrzeb i opracowanie planu i harmonogramu szkoleń; • wykorzystanie zasobów własnych (pracownicy PCPR Rzeszów lub osoby i firmy zatrudnione na umowę zlecenie, podmioty zewnętrzne); • wspieranie osób usamodzielnianych poprzez udzielanie pomocy specjalistycznej i wsparcia psychologa, pedagoga oraz pomocy prawnej w ramach działalności PCPR.

Źródło: opracowanie własne

4. Wspieranie systemu instytucjonalnych form pomocy dziecku i rodzinie	
Kierunki działań	Sposoby realizacji działań
• stałe podnoszenie standardu usług instytucjonalnej pieczy zastępczej i elastyczne dostosowywanie ich do zmieniających się uwarunkowań ustawowych.	• współpraca z istniejącymi placówkami na terenie Powiatu Rzeszowskiego celem dostosowania instytucjonalnych form pieczy zastępczej do obowiązującej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i przepisów wykonawczych; • utworzenie placówki opiekuńczo – wychowawczej celem zabezpieczenia dzieci umieszczonych poza powiatem.

Tab.20 Dostosowanie bazy lokalowej kadry i innych potrzeb placówek opiekuńczo-wychowawczych do obowiązującej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

	Nazwa placówki	Baza lokalowa	Kadra	Inne potrzeby
1	Dom dla Dzieci i Młodzieży „Przystań” z siedzibą w Tyczynie.	- zagospodarowanie terenu, w tym stworzenie terenu rekreacyjnego, - utworzenie nowej placówki opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego przy Domu dla Dzieci i Młodzieży „Przystań”	Zwiększenie zatrudnienia pracowników poprzez zatrudnienie dodatkowego psychologa na etat	Podjęcie współpracy ze stowarzyszeniami pracującymi z dziećmi i młodzieżą, rodzinami wspierającymi, wolontariuszami itp.

Źródło: opracowanie własne /informacje z placówek.

ROZDZIAŁ IV

HARMNOGRAM I LIMITY NA LATA 2021 – 2023

Harmonogram i wskaźniki działań dotyczących rozwoju pieczy zastępczej 2021 – 2023 zostały sporządzone dla usprawnienia oraz podniesienia jakości zadań realizowanych w ramach funkcjonowania pieczy zastępczej w powiecie rzeszowskim.

Celem głównym ustalonym w w/w harmonogramie jest: **Rozwój rodzinnych i wspieranie instytucjonalnych form pieczy zastępczej w powiecie rzeszowskich.** Szeroki zakres działań pieczy zastępczej realizowanych zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przyczynił się do sformułowania czterech obszarów w obrębie, których sporządzono cele szczegółowe mające systematyzować i określać właściwy kierunek rozwoju pieczy zastępczej. Do każdego celu szczegółowego przyporządkowano zakres i sposób realizacji działań, a także osoby/ instytucje odpowiedzialne za ich realizację.

Tab. 21 Harmonogram rozwoju systemu pieczy zastępczej w powiecie rzeszowskim.

Lp.	Cele szczegółowe i kierunki działań	Sposoby realizacji działań	Osoby/instytucje odpowiedzialne za realizację	Termin realizacji
I. Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego				
1.	Pozyskiwanie kandydatów do tworzenia i realizacji zadań pieczy zastępczej.	prorowadzenie kampanii społecznych, akcji i inicjatyw promujących idee rodzicielstwa zastępczego; tworzenie ulotek, broszur, plakatów informacyjnych celem zachęcenia potencjalnych kandydatów; indywidualne spotkania i rozmowy z osobami zainteresowanymi; prorowadzenie strony internetowej współpraca z instytucjami, organizacjami działającymi w obszarze wsparcia rodziny (UG, OPS itp.) współpraca z mediami	PCPR Rzeszów ORPZ Instytucje współpracujące	na bieżąco

2.	Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w zakresie wynikającym z przyszłych zadań	organizowanie szkoleń udzielanie wsparcia i poradnictwa zależnie od indywidualnych potrzeb prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej	PCPR Rzeszów ORPZ	na bieżąco
II. Wsparcie rozwoju różnych form rodzicielstwa zastępczego				
1.	Zwiększanie liczby rodzin zastępczych w powiecie rzeszowskim	poszukiwanie rodziców zastępczych wśród członków dalszej rodziny poszerzanie wiedzy o możliwościach realizacji pieczy zastępczej kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość (kandydatów) do pełnienia funkcji rodziny zastępczej prowadzenie akcji promocyjnych	PCPR Rzeszów ORPZ	zgodnie z limitem
2.	Zwiększanie liczby rodzin zastępczych zawodowych w powiecie rzeszowskim	kwalifikowanie spośród istniejących rodzin zastępczych rodzin mogących pełnić funkcję rodziny zastępczej zawodowej informowanie rodzin spełniających określone warunki o możliwości zmiany funkcji na rodzinę zastępczą zawodową podnoszenie umiejętności i kwalifikacji rodzin zastępczych	PCPR Rzeszów ORPZ	zgodnie z limitem
3.	Zwiększanie liczby rodzinnych domów dziecka w powiecie rzeszowskim	tworzenie rodzinnych domów dziecka	PCPR Rzeszów ORPZ	zgodnie z limitem
4.	Tworzenie rodzin pełniących funkcję rodzin pomocowych	informowanie w czasie indywidualnych spotkań i rozmów o możliwościach i korzyściach tworzenia rodzin zastępczych pomocowych poszukiwanie, pozyskiwanie wśród rodzin zastępczych rodzin pomocowych	PCPR Rzeszów ORPZ	według potrzeb

		pozyskanie osób, rodzin na rodziny pomocowe		
5.	Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych w zakresie niezbędnym do realizacji zadań wynikających z pełnionych funkcji zabezpieczenia potrzeb dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz przeciwdziałających zjawisku wypalenia zawodowego	współpraca z podmiotami zewnętrznymi wykorzystanie zasobów własnych w szkoleniu według indywidualnego programu pozyskiwanie środków na realizację szkoleń z różnych źródeł finansowania pochodzących z instytucji, organizacji pozarządowych i środków unijnych	PCPR Rzeszów ORPZ (pracownicy lub osoby zatrudnione na umowę zlecenie)	według potrzeb
6.	Organizowanie i wspieranie rozwoju grup wsparcia dla rodzin zastępczych	analiza oczekiwań i potrzeb rodzin zastępczych cykliczne spotkania z rodzinami zaangażowanymi w funkcjonowanie grup wsparcia wspieranie działań w kierunku rozwoju różnych form grup wsparcia	PCPR Rzeszów ORPZ	według potrzeb
7.	Nawiązanie i utrzymywanie współpracy z osobami i instytucjami wspierającymi, celem pozyskiwania wolontariuszy współpracujących z organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej na rzecz rodzin zastępczych	współpraca z instytucjami zajmującymi się wolontariatem i pozyskiwanie kolejnych osób, instytucji wspierających współpraca i koordynacja pracy wolontariatu	PCPR Rzeszów ORPZ	na bieżąco /według potrzeb
8.	Organizowanie i udostępnianie rodzinom zastępczym specjalistycznej pomocy, terapii i wsparcia	monitorowanie potrzeb rodzin zastępczych w trakcie bieżącej działalności organizatora rodzinnej pieczy zastępczej	PCPR Rzeszów ORPZ	na bieżąco /według potrzeb

	pedagogicznego, psychologicznego lub uzależnionego od indywidualnych potrzeb rodziny i dziecka, a także poradnictwa prawnego	korzystanie z zasobów własnych (pracownicy stali, zatrudnieni na umowę zlecenie) kierowanie do właściwych poradni specjalistycznych współpraca z jednostkami poradnictwa specjalistycznego		
9.	Tworzenie wewnętrznego systemu wsparcia rodziny w oparciu o działania profilaktyczne podejmowane we współpracy ze środowiskiem lokalnym, a w szczególności z jednostkami pomocy społecznej i asystentami rodziny	okresowe spotkania z ośrodkami pomocy społecznej i asystentami rodziny stała współpraca i monitoring działań rodzin zastępczych w środowisku lokalnym	PCPR Rzeszów ORPZ ośrodki pomocy społecznej w Powiecie Rzeszowskim instytucje współpracujące	według potrzeb
III. Organizowanie i koordynowanie procesu usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem wychowanków opuszczających pieczę zastępczą				
1.	Realizacja programów usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków przebywających w pieczy zastępczej	pomoc w opracowaniu programu usamodzielnienia monitoring wychowanków w środowisku lokalnym	PCPR Rzeszów ORPZ Opiekun usamodzielnienia	według potrzeb
2.	Organizowanie szkoleń dostosowanych do indywidualnych potrzeb usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych	rozpoznanie potrzeb i opracowanie plany i harmonogramu szkoleń wykorzystywanie zasobów własnych organizatora (pracownicy PCPR Rzeszów lub osoby zatrudnione na umowę zlecenie)	PCPR Rzeszów ORPZ (pracownicy PCPR w Rzeszowie lub specjaliści zatrudnieni na umowę zlecenie)	według potrzeb
IV. Wspieranie instytucjonalnych form pieczy zastępczych do zmieniających się potrzeb wychowanków poprzez zapewnienie poczucia bezpieczeństwa, odpowiedniego komfortu życia na poziomie obowiązujących standardów dla wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych.				

1.	Dostosowanie do potrzeb oraz wymogów z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, placówek opiekuńczo – wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu rzeszowskiego	współpraca z istniejącymi placówkami opiekuńczo – wychowawczymi powiatu rzeszowskiego celem dostosowania instytucjonalnych form pieczy zastępczej do obowiązującej ustawy oraz przepisów wykonawczych utworzenie placówki opiekuńczo – wychowawczej celem zabezpieczenia dzieci umieszczonych poza powiatem	Placówki działające w powiecie	na bieżąco /według potrzeb
----	---	--	--------------------------------	----------------------------

Źródło: opracowanie własne.

Tab.22 Limity dotyczące pieczy zastępczej w powiecie rzeszowskim na lata 2021 – 2023.

Lp.	Kierunek działań	2021 rok	2022 rok	2023 rok
1.	Zwiększenie liczby rodzin zastępczych w Powiecie Rzeszowskim	6	7	8
2.	Zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych w Powiecie Rzeszowskim	2	2	3
3.	Utworzenie rodzinnego domu dziecka	1	1	2
4.	Utworzenie placówki opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego		2023 r.	

Źródło: opracowanie własne.

ROZDZIAŁ V

EWALUACJA I MONITORING REALIZOWANYCH DZIAŁAŃ

Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Rzeszowskim będzie monitorowany poprzez aktualną ocenę i analizę realizowanych celów i zadań, a także ocenę stopnia osiągniętych efektów przy pomocy opracowanych narzędzi.

Harmonogram działań obejmujący dany rok kalendarzowy oraz ocena efektów jego realizacji będzie narzędziem stałego monitoringu i ewaluacji rozwoju pieczy zastępczej w powiecie rzeszowskim.

Przedstawione poniżej *wskaźniki realizacji działań* w/w harmonogramu umożliwiają sprawdzenie jakości i efektywności zadań realizowanych w systemie pieczy zastępczej. Należą do nich:

- Ilość przeprowadzonych kampanii społecznych, akcji, inicjatyw i wystąpień w mediach promujących idee rodzicielstwa zastępczego;
- Liczba i sposób przygotowania i rozprowadzania ulotek, broszur, plakatów informacyjnych celem zachęcenia potencjalnych kandydatów;
- Liczba i forma indywidualnych spotkań i rozmów z osobami zainteresowanymi;
- Prowadzenie i aktualizacja strony internetowej;
- Liczba wydanych skierowań dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, w tym liczba udzielonego wsparcia i poradnictwa;
- Liczba nowopowstałych rodzin zastępczych;
- Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej;
- Liczba rodzin zastępczych zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej;
- Liczba szkoleń podnoszących kwalifikacje rodzin zastępczych;
- Liczba rodzin/osób zakwalifikowanych do prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- Liczba szkoleń podnoszących kwalifikacje zakwalifikowanych;
- Liczba powstałych rodzin zastępczych pomocowych;
- Liczba zorganizowanych i przeprowadzonych szkoleń;
- Liczba spotkań z rodzinami zaangażowanymi w funkcjonowanie grup wsparcia;

- Liczba i rodzaj kontaktów z właściwymi instytucjami;
- Liczba pozyskanych do współpracy wolontariuszy;
- Liczba wniosków/osób kierujących do poradni specjalistycznych;
- Liczba współpracujących z organizatorem specjalistów;
- Liczba rodzin zastępczych objętych pomocą psychologiczną;
- Liczba rodzin zastępczych objętych pomocą pedagogiczną;
- Liczba rodzin zastępczych objętych pomocą prawnika;
- Liczba spotkań z OPS;
- Liczba Zespołów ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka w rodzinie zastępczej;
- Ilość utworzonych i zrealizowanych programów usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków;
- Ilość programów usamodzielnienia wychowanków rodzin zastępczych w trakcie realizacji;
- Liczba szkoleń dostosowanych do indywidualnych potrzeb usamodzielnianych wychowanków;
- Ilość działań podjętych przez Placówki.

ZAKOŃCZENIE

Nadrzędną wartością każdej rodziny powinno być zapewnienie dziecku prawidłowej opieki i wychowania w poczuciu miłości, akceptacji, bezpieczeństwa oraz przynależności. W przypadku niemożności wypełniania przez rodziców biologicznych funkcji rodzicielskich powiat organizuje system pieczy zastępczej.

Powiat Rzeszowski, w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zapewnia pracę z rodziną, która umożliwia powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dąży do jego przysposobienia. Natomiast w przypadku braku takich możliwości, realizuje opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym. Podtrzymując współpracę z innymi instytucjami wspierającymi rodzinę zmierza do zapewniania dziecku godnego życia i prawidłowego rozwoju emocjonalno – społecznego.

Program Rozwoju Systemu Pieczy Zastępczej 2021 – 2023 konsekwentnie realizuje założenia polityki prorodzinnej państwa, stale podnosząc jakość podejmowanych działań. Wychodząc naprzeciw potrzebom mieszkańców powiatu rzeszowskiego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie stwarza warunki do skorzystania szerokiej oferty pomocy i wsparcia, która obejmuje m.in. prawne, psychologiczne i pedagogiczne poradnictwo specjalistyczne, działalność grup wsparcia dla rodzin zastępczych, a także objęcie pomocą osób znajdujących się w kryzysowej sytuacji życiowej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie w imieniu powiatu organizuje również szereg spotkań i szkoleń skierowanych do rodzin zastępczych oraz instytucji działających na rzecz wspierania rodziny. W swojej ofercie posiada również możliwość bezpłatnego skorzystania przez rodziny z formy szkoleniowej w postaci szkoły dla rodziców, której celem jest podnoszenie kompetencji rodzicielskich.

W myśl dokonujących się zmian w systemie pieczy zastępczej, zakładających minimalizowanie instytucjonalnych form opieki na dzieckiem, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie, na miarę istniejących możliwości zmierza do wzmocnienia i poszerzenia rodzinnej pieczy zastępczej. W związku z powyższym głównym założeniem na kolejne lata jest dążenie do utworzenia nowych rodzin zastępczych zawodowych oraz rodzinnego domu dziecka, poprzez kontynuowanie promocji rodzicielstwa zastępczego, a także podejmowanie działań zwiększających zainteresowanie społeczne powyższą problematyką.

Przedstawione w *Programie Systemu i Rozwoju Pieczy Zastępczej* harmonogram i limity będą oceniane i modyfikowane w zależności od potrzeb i możliwości finansowych powiatu rzeszowskiego. Aktualnym priorytetem polityki rodzinnej i pomocowej jest zmierzanie do podnoszenia jakości i efektywności funkcjonowania systemu pieczy zastępczej, co wymaga koordynacji i dobrej współpracy instytucji pomocy społecznej oraz jednostek zajmujących się wspieraniem rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Spis tabel:

- Tab.1 Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych.
Tab. 2 Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych.
Tab. 3 Liczba rodzin zastępczych niezawodowych.
Tab. 4 Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych niezawodowych.
Tab. 5 Liczba rodzin zastępczych zawodowych.
Tab. 6 Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych zawodowych.
Tab. 7 Liczba rodzinnych domów dziecka.
Tab. 8 Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnych domach dziecka.
Tab. 9 Przyczyny umieszczeń dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.
Tab. 10 Liczba kwalifikacji kandydatów na rodziny zastępcze.
Tab. 11 Szkolenia zorganizowane dla rodziców zastępczych.
Tab. 12 Liczba udzielonych porad w ramach poradnictwa specjalistycznego.
Tab. 13 Liczba dzieci przebywających w placówkach w Łące w latach 2018 – 2020.
Tab. 14 Rzeczywista liczba dzieci przebywających w Domu dla Dzieci i Młodzieży „Przystań” w Tyczynie w latach 2018-2020 (wszystkie dzieci przebywające w danym roku).
Tab. 15 Powody umieszczenia dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w powiecie rzeszowskim w latach 2018-2020 r.
Tab. 16 Skierowania do placówek opiekuńczo – wychowawczych poza powiatem rzeszowskim w latach 2018-2020.
Tab. 17 Liczba dzieci przebywających w placówkach na terenie innych powiatów.
Tab.18 Pomoc udzielana wychowankom umieszczonym w rodzinach zastępczych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych (w tym MOW) w latach 2018 – 2020.
Tab.19 Cele szczegółowe, kierunki i sposoby ich realizacji.
Tab.20 Dostosowanie bazy lokalowej kadry i innych potrzeb placówek opiekuńczo-wychowawczych do obowiązującej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
Tab. 21 Harmonogram rozwoju systemu pieczy zastępczej w powiecie rzeszowskim.
Tab.22 Limity dotyczące pieczy zastępczej w powiecie rzeszowskim na lata 2021 – 2023.

Spis wykresów:

- Wyk. 1 Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Rzeszowskim w latach 2018 – 2020.
Wyk. 2 Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018 – 2020.
Wyk. 3 Dynamika zmian w proporcjach rodzinnych form pieczy zastępczej
Wyk. 4 Dynamika zmian w proporcjach liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej
Wyk. 5 Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej po raz pierwszy
Wyk. 6 Wiek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.
Wyk. 7 Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia.
Wyk. 8 Rodzaje najczęściej występujących dysfunkcji w rodzinie
Wyk. 9 Rodzaje pomocy rodzinom dysfunkcyjnym.
Wyk. 10 Działania dodatkowe podejmowane przez Gminy Powiatu Rzeszowskiego.
Wyk. 11 Podział wychowanków Domu dla Dzieci i Młodzieży „Nadzieja” oraz Domu Opatrzności ze względu na wiek.
Wyk. 12 Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych poza powiatem rzeszowskim na przełomie trzech lat tj. 2018 – 2020.

Uzasadnienie:

Powiatowy 3 letni Program dotyczący Rozwoju Pieczy Zastępczej opracowywany jest na podstawie art.180 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Poprzedni Program sporządzony był i realizowany w latach 2018 - 2020. W związku z zakończeniem Programu opracowany został kolejny Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 - 2023.